

Голас Радзімы

№ 48 (2034)
26 лістапада 1987 г.

ГАЗЕТА БЕЛАРУСКАГА ТАВАРЫСТВА ПА КУЛЬТУРНЫХ СУВЯЗЯХ З СУАЙЧЫННІКАМІ ЗА РУБЯЖОМ
(БЕЛАРУСКАЕ ТАВАРЫСТВА «РАДЗІМА»)

Выдаецца з 1955 г.
Цана 4 кап.

Сялетняя восень — восемдзсят сёмая ў жыцці равесніцы дваццатага стагоддзя дзівіцца прыгажосці жыцця, яго фарбам. Любуецца тым родным, што бачыць коўныя ручнікі. (Працяг фотарэпартажу з Бялыніцкага раёна Магілёўшчыны

Ганны УСАВАЙ. Няглядзечы на такі паважны ўзрост, старая жанчына не перастае вакол сябе, а потым, як і дзесяць, і дваццаць, і пяцьдзсят год назад, вышывае цудоўныя ручнікі. (Змешчаны на 3-й стар.).

БЕЛАРУСЬ У ААН

ВЫСТУПЛЕННЕ
ПРАДСТАЎНІКОЎ БССР

У Нью-Йорку працягваецца 42-я сесія Генеральнай Асамблеі ААН, у рабоце якой прымае ўдзел дэлегацыя БССР.

Выступаючы на пленарным пасяджэнні сесіі па пытанню аб Намібіі, прадстаўнік БССР А. Васільеў адзначыў, што Генеральная Асамблея ААН спыніла дзейнасць мандата Паўднёвай Афрыкі ў адносінах да Намібіі 21 год назад. Аднак расісцкі рэжым Прэторыі, абаніраючыся на падтрымку сваіх заходніх апекуноў, працягвае незаконную акупацыю Намібіі, скарыстоўвае яе тэрыторыю ў якасці плацдарма для агрэсіі супраць суседніх незалежных афрыканскіх дзяржаў. Прадстаўнік БССР выказаўся за прыняцце Саветам Бяспекі ААН усеабдымных і абавязковых санкцый супраць расісцкага рэжыму Прэторыі.

У Чацвёртым камітэце (пытанні апекі і несамакіравальных тэрыторый) па пытанню аб ажыццяўленні Дэкларацыі аб прадастаўленні незалежнасці каланіяльным краінам і народам выступіў прадстаўнік Беларускай ССР П. Багданаў.

ГОСЦІ З-ЗА МЯЖЫ

ЗНАХОДЖАННЕ
ДЭЛЕГАЦЫІ ВСРП

У Мінску пабывала дэлегацыя Венгерскай сацыялістычнай рабочай партыі на чале з сакратаром ЦК ВСРП Я. Лукачам, якая знаходзілася ў СССР па запрашэнню ЦК КПСС.

У ЦК Кампартыі Беларусі адбылася гутарка, у час якой першы сакратар ЦК КПБ Я. Сакалоў расказаў венгерскім гасцям, як выконваецца ў рэспубліцы сацыяльна-эканамічная праграма дванацатай пяцігодкі.

Венгерская дэлегацыя пабывала на Мінскім заводзе халадзільнікаў, дзе яе члены аглядзелі вытворчыя цэхі, мелі гутарку з работнікамі прадпрыемства. Я. Лукач даў высокую ацэнку дасягненням працоўных завода, прадукцыю якога добра ведаюць у Венгрыі. Венгерскія працоўныя падзякавалі за працяг абаўнення і удасканалення розных бакоў жыцця грамадства, якія адбываюцца ў СССР. Яны маюць рашаючае значэнне для далейшага руху наперад не толькі Саветскага Саюза, але і ўсіх краін сацыялістычнай сям'і.

Члены дэлегацыі наведалі Дом-музей І з'езда РСДРП.

СЯБРОУСКІЯ СУВЯЗІ

20 ГОД
САДРУЖНАСЦІ

Споўнілася 20 год з дня падпісання дагавора аб супрацоўніцтве паміж калектывамі вытворчага аб'яднання «Гомсельмаш» і чэхаславацкага машынабудаўнічага аб'яднання «Агратет».

Два дзесяцігоддзі калектывы абменьваюцца вопытам, саборнічаюць і, натуральна, бываюць адзін у аднаго. Творчая садружнасць дапамагае ў выпуску сучаснай тэхнікі, наладжанні культурна-аздараўленчай работы.

Напярэдадні юбілею газеты «Сельмашавец» і «Пегржымаўскі ковак» выпусцілі аб'яднаны нумар. Рабочыя, інжынерна-тэхнічныя работнікі даведліся многа цікавага пра жыццё народаў-пабрацімаў. Газеты ўдала ілюстраваны і добра выкананы паліграфічна.

АУТАМАБІЛЕБУДАВАННЕ

МАГІЛЁўСКІ
ЎСЮДЫХОД

Не перашкода бездарам новым самавалам, выпуск якіх асвоў Магілёўскі аўтазавод імя Кірава. Машыны разлічаны для работы ў месцах, дзе немагчыма ці эканамічна нявыгадна будаваць дарогі з цвёрдым пакрыццём, напрыклад, у горнарудных кар'ерах. Там, дзе пасуюць нават волаты — «БелАЗы» і «КрАЗы», магілёўскія ўсюдыходы «адчуваюць» сябе нядрэна.

Створаны на базе былога дваццацітонніка, новы самавал бярэ на тры тоны груза больш і здольны развіваць хуткасць да 50 кіламетраў у гадзіну. Ён аснашчаны трохсотліным рухавіком, двума вядучымі мастамі, гідра-механічнай перадачай. Канструкцыя такая, што нагрузка на прядню

і заднюю восі аднолькавая. Усё гэта і забяспечвае машыне высокую праходнасць і маневранасць. У камфартабельнай кабінэ кіраваць ёю не многа складаней, чым легкавым аўтамабілем.

СТУДЭНЦКАЕ ЖЫЦЦЁ

ФІЗІКІ САБРАЛІСЯ
Ў МІНСКУ

Нават тыя, хто заўсёды выступаў за свабоднае наведванне лекцый, прыйшлі ў гэты дзень у поўным складзе ў галоўны корпус Белдзяржуніверсітэта імя Леніна: тут пачаліся Усеаюзныя дні фізіка. На Мінскі тыдзень фізікі прыехалі 22 дэлегацыі з Масквы, Новасібірска, Адэсы, Кіева, Гомеля, Харкава, Днепрапятроўска і іншых гарадоў краіны. За шэсць дзён было дадзена восем канцэртаў, прайшлі аўкцыёны мастацкай творчасці моладзі. А фіналам стаў гала-канцэрт дэлегацый у Палацы культуры і тэхнікі Мінскага аўтазавода.

Сказаць, што Дні фізіка — гэта фестываль студэнцкай творчасці, мала. Зарадзіўшыся ў Маскве як свята «Фізітэх-песні», ідэя «абрасла» рознымі мерапрыемствамі, якія атрымалі агульную назву — Тыдзень фізікі. Першы з іх прайшоў у Ерване, другі — у Маскве, сталіцай трэцяга стаў Мінск. Сустрэча ў Мінску не толькі канцэрты, конкурсы, аўкцыёны. Гэта яшчэ і навуковыя канферэнцыі. Галоўная з іх у АН БССР. Па яе выніках будзе выдадзены зборнік лепшых студэнцкіх работ.

ЛЕПШЫЯ У ПРАЦЫ

АПЛАДЫСМЕНТЫ
МАЙСТЭРСТВУ

Адбылася сустрэча лепшых даярак Мінскай вобласці. «Пропуск» на яе быў патрэбны важкі: не менш пяці тон малака ад кожнай каровы ў год. Такія даяркі з Міншчыны і сабраліся разам, каб заснаваць клуб пяцітысячніц.

У гэты дзень уручаліся памятныя дыпламы, пасведчанні, значкі. На долю кожнай выпала нямала апладысменты. Але гучней за ўсё яны раздаваліся, калі віншавалі Валянціну са «Ленінскі шлях» Слуцкага раёна, Марыю Дзехцярову з конезавода «Зарэчча» Смалявіцкага раёна, бо ўсім прысутным у Палацы культуры Бельсаўпрофа не трэба было тлумачыць, як складана дабіцца такога высокага выніку. А гэтыя жанчыны летась надалі ад кожнай каровы больш сямі тон малака. Сёлета вынікі будуць яшчэ вышэйшыя.

Больш за ўсё пяцітысячніц у Мінскім раёне — 27. Нямаюць іх у Клецкім, Нясвіжскім, Слуцкім, Смалявіцкім...

НОВЫЯ ТАВАРЫ

«ЗАЦВІЦЕ» У КВАТЭРЫ
«МЕДУНІЦА»

У любую кватэру ўпішацца новы спальны гарнітур «Медуніца», серыйная вытворчасць якога пачата на Бабруйскай мэблевай фабрыцы імя Халтурына. Стваральнікі навінкі прадугледзелі некалькі варыянтаў набору ў разліку на планіроўку і размеры пакояў і нават спосаб жыцця гаспадароў.

К канцу года фабрыка вырабіць пяць тысяч такіх набораў, а ў будучыні аб'ём іх выпуску ўзрасце да 22 тысяч.

КІНО

У КАДРЫ — УМЕЛЕЦ

Герой новага фільма беларускіх кінадакументалістаў «Партрэт з сякерай» — рэзчык па дрэву Іван Супрунчык. Яго работы ўпрыгожваюць дзіцячыя пляцоўкі, інтэр'еры клубаў у Столінскім раёне, экспанаваліся на многіх прадстаўнічых выстаўках.

Гледачы «пабываюць» у майстэрні ўмельца, убачаць, як нараджаюцца яго творы, пачуюць разважання майстра аб людзях, прыродзе, аб творчасці, якой ён аддае ўвесь вольны час, пазнаёмяцца з яго аднавяскоўцамі, вобразы якіх увасоблены ў творах драўлянай скульптуры.

АХОВА ЗДАРОЎЯ

НА КУРОРТ... У КАЛГАС

Не ў далёкіх паўднёвых краях, а ў сваіх родных Навасёлках атрымліваюць курортнае лячэнне хлебаробы калгаса імя Суворова Пастаўскага раёна. Тут адкрыты першы ў вобласці

медыцынскі цэнтр, абсталяваны сучаснай апаратурай, з высокакваліфікаванымі спецыялістамі ў штаце.

Асабліва задаволены вясцоўцы водалячэбніцай з басейнам. Мясцовыя «курортнікі» могуць цяпер атрымаць самыя розныя ванны, прыняць па назначэнню ўрача падводны душ-масаж, дыркулярны або шатландскі.

Развіццё медыцынскага абслугоўвання ў калгасе — частка сацыяльнай праграмы адной з лепшых гаспадарак Віцебшчыны.

ТВОРЧЫ КОНКУРС

ГАРМОНІК
ВА ЎЗНАГАРОДУ

На творчы конкурс у Клімавічы з'ехаліся самыя выдатныя музыкі з усяго раёна. У саборніцтве прынялі ўдзел і ветэрынарныя работнікі браты Мікалай і Аркадзь Ярохавы.

Іграць на гармоніку яны навучыліся ў бацькі, Андрэя Іванавіча. Быў ён майстрам, які пашукаць. Першы трактарыст у зоне Раднянскай МТС сорок год араў, сеяў, убіраў хлеб, а па вечарах і ў святы браў любімую трохрадку... Пра таленавітага самародка і цяпер помняць у вёсцы.

Добрую сямейную традыцыю працягваюць сыны. Цяпер ужо без іх не абходзіцца ні адна сельская ўрачыстасць. На клубнай сцэне ў родным сяле ім няма роўных. І ў райцэнтры пакарылі ўсіх народнымі найгрышамі, частушкамі, павезлі з сабой першы прыз — гармонь «Чайка».

СУМЕСНЫЯ ДАСЛЕДАВАННІ

АХОЎВАЦЬ ПРЫРОДУ
ПАЛЕССЯ

Стварэнне навуковых асноў рацыянальнага выкарыстання і аховы прыродных рэсурсаў Палесся, а таксама вод басейнаў Дняпра, Прыпяці і Днястра — адна з найбольш важкіх праграм сумесных даследаванняў вучоных Беларусі, Украіны і Малдавіі. Імі распрацаваны рэкамендацыі па расшырэнню сеткі прыродаахоўных аб'ектаў на Палессі, асабліва і эфектыўнаму выкарыстанню выправажальных рэсурсаў раёна, выдзелены лясной гаспадаркі на асушаных землях, паляпшэнню экалагічнай абстаноўкі ў пойме Ясельды. Дадзена ацэнка якасці вады дняпроўскіх вадасховішчаў, для паўднёва-ўсходняй часткі беларускага Палесся прапанавана метадыка прагназавання рэжыму пад-

земных вод ва ўмовах уплыву меліярацыі.

Сярод найбольш значных агульных работ апошніх гадоў на нарадзе прэзідэнтаў акадэміі навук трох рэспублік, якая адбылася ў Мінску, адзначаліся таксама даследаванні па праграме «Вывучэнне геалагічнай будовы тэрыторыі Украіны, Беларусі і Малдавіі ў сувязі з задачай развіцця мінеральна-сыравіннай базы народнай гаспадаркі і рацыянальнага выкарыстання прыродных рэсурсаў».

НАРОДНЫЯ ТРАДЫЦЫІ

АДРАДЗІЛІСЯ ВЯЧОРКІ

Добрую старую традыцыю — зібрацца ўсім разам у вольны вечар — адрадзілі ў вёсках Валожынскага раёна. Толькі цяпер сустрэчы праходзяць не ў сялянскіх хатах, а ў Лоскім Доме культуры, дзе «прыжыліся» вясчоркі з вясёлымі песнямі, танцамі, загадкамі. Паволі круціцца калаўрот, размотваецца нітка. І льецца стародаўняя песня аб раздоллі бяскрайніх палёў. У руках майстроў звычайная саломка ператвараецца ў прыгожыя сувеніры, радуець вока мудрагелістыя ўзоры ручнікоў.

ВЕСТНІ АДУСЮЛЬ

ДЗЯРЖЫНСК. Многія гады жыцця ўральца У. Прагасава звязаны з Дзяржынскам, што пад Мінскам. Тут яго выбралі старшынёй ваенна-рэвалюцыйнага камітэта, потым ён быў камандзірам і камісарам першага чырвонагвардзейскага добраахвотніцкага атрада. У. Прагасаў — самадзейны мастак. Дзесяць сваіх карцін ён падарыў Дзяржынскаму гісторыка-краязнаўчаму музею.

ЛЮБАНЬ. Чым заняцца жанчынам, калі мінуў сезон палявых работ? Гэта пытанне ў калгасе «Ленінскі шлях» вырашана: калгасніцы шыюць рукавіцы.

Тры гады ў гаспадарцы існуе падсобны цэх, які дае нядрэны прыбытак. Летась з яго ў калгасную касу паступіла 150 тысяч рублёў, сёлета прыбытак складзе не менш 200 тысяч.

СМАЛЯВІЧЫ. Нядаўна гасцем педлагаў і вучняў Драчкаўскай сярэдняй школы Смалявіцкага раёна стаў артыст Белдзяржфілармоніі В. Ласоўскі, які выступіў з літаратурнай кампазіцыяй.

Ён прачытаў паэму Г. Бураўкіна «Ленін думае пра Беларусь», вершы савецкіх паэтаў аб школьных гадах, дружбе і каханні.

СЕЛЬСЬКІЯ НАВІНЫ

Старанна рыхтаваліся да прыёму ўраджая цукровых буракоў на Скідальскім цукровым камбінаце. Ведалі, што іх сёлета паступіць значна больш, чым прадугледжана планам. Таму загадзя забетанавалі дадатковыя плошчы, паставілі новыя пагрузчыкі для аўтапаяздоў, арганізавалі навучанне па павышэнню кваліфікацыі работнікаў прыёмнага пункту. І цяпер, калі канвеер «поле-завод» набраў поўныя абароты, перапрацоўшчыкі дзейнічаюць дакладна па графіку, без простаюў транспарту.

НА ЗДЫМКУ: на прыёмным пункце.

Гэты здымак нядаўна зроблены ў новым пасёлку саўгаса «Праўда» Буда-Кашалёўскага раёна. Такія дамы пабудаваны для эвакуіраваных жыхароў з Брагінскага раёна, які пацярпеў у час чарнобыльскай аварыі.

ВЫНАХОДСТВА УЛАДЗІМІРА ІШЧЭІНА

КОЛА, ЯКОЕ КРОЧЫЦЬ

Спрадвек вядома, што кола коціцца. Але ці заўсёды добра, што з кожным годам коціцца яно ўсё шпарчэй, скажам, па раллі, полі, лузе? Над гэтым пытаннем сур'ёзна задумаўся супрацоўнік Беларускага політэхнічнага інстытута інжынер-канструктор Уладзімір Ішчэін. І даволі хутка дайшоў да «крамольнай» думкі: настае час спыніць хуткасць кола на сельскагаспадарчых угоддзях.

Мяркуюце самі. Па ніве бегае ўсё больш спецыялізаванай, грувасткай тэхнікі і сваімі велізарнымі коламі прасекае глебу. Пад націскам дзесятатоннай машыны ўсе жывыя насельнікі глебы, накіталі карысных чарвякоў або мікраарганізмаў, гінуць на глыбіні да пятнаццаці сантыметраў. Вучоныя заковалі датчыкі ў тоўшчы зямлі на адлегласці тры метры ад паверхні. Зверху пускалі трактар, і прыборы рэгістравалі істотнае павышэнне ціску.

Такім чынам, сучасная сельгастэхніка празмерна ўшчыльняе, псуе зямлю. Па гэтай прычыне страты ўраджая ў нашай краіне, паводле даных Усесаюзнай Акадэміі сельскагаспадарчых навук імя У. І. Леніна, дасягаюць 36 працэнтаў. Шукаючы выйсце са становішча, канструкторы зрабілі трактар са здвоенымі коламі. Гэта зменшыла ўдзельны ціск на глебу, але на столькі ж павялічыла шырыню следу. Эфект практычна аказаўся роўным нулю.

Таму даследчык Ішчэін вырашыў адмовіцца ад традыцыйнага бегаючага кола і звярнуўся да навукі стэнкі, якая вучыць «патэнты» жывой прыроды. Звыш дзесяці гадоў ствараў ён сваё нетрадыцыйнае ступаючае кола. І наўрад ці дасягнуў бы мэты, калі б дзейнічаў адзін. Неабходна было перагледзець канструктарскія погляды на традыцыйныя машыны, рухаючыся сістэмы наогул, убачыць усё заганыя бакі кола. У Ішчэіна ведаў такіх не хапала (па спецыяльнасці ён інжынер-канструктор дарожных машын), а тут запатрабавалася глыбокая тэарэтычная падрыхтоўка. Дапамаглі калегі па рабоце, вучоныя з аўтатрактарнага факультэта, сябар — навуковы супрацоўнік Мінскага радыётэхнічнага інстытута Уладзімір Голубеў. Сумесна яны зрабілі эканоміка-матэматычнае абгрунтаванне мадэлі, яе патэнтную экспертызу і г. д.

І добра зрабілі, што правалі такі глыбокі навуковы пошук. Бо ў адваротным выпадку маглі б карпець над стварэннем агульнавядомага «веласіпеда». На сусветным рынку вынаходстваў блукае шмат ідэй накіонт ступаючых колаў. Толькі ў ЗША ў апошнія часы створаны сістэмы, якія крочаць або нават бегаюць накіталі чалавека ці якогасці. Звера. Гэта, напрыклад, усюдыход «Шагавагон». Але асаблівага захаплення ў Ішчэіна, яны не выклікалі, паколькі падобныя канструкцыі не пазаўлены сур'ёзных недахопаў.

Машына ж Ішчэіна выйшла без такіх сур'ёзных дэфектаў. Не выпадкова Галоўны камітэт Выстаўкі дасягненняў народнай гаспадаркі СССР удастоіў яе шасці медалёў і іншых узнагарод. Апошняя мадэль, напрыклад, уяўляе сабой прычыпова новую механічную сістэму. Дзіўны выгляд ёй надаюць перш за ўсё лярэдыя і задняе колы. Яны, дарэчы, не звычайныя, сучасныя, а як бы насаджаныя на адзін вал апоры. Канцы апор, зусім як ногі чалавека,

абуты ў гумавыя «галёшы», і таму машына коціцца амаль што бяшумна, пераадолюе перашкоды.

Галоўная каштоўнасць канструкцыі, паводле заключэння спецыялістаў, у прынцыпе выкарыстання «ходу нагі чалавека». Калі мы, напрыклад, ідзем па снезе ці пяску, то імкнёмся крочыць як мага шырэй. Жыццёвая інтуіцыя падказвае: так менш стоміцца. І сапраўды, утварэнне глыбокага следу — калі перавесці на тэхнічную мову — гэта своеасаблівы тэхналагічны працэс. Па расходванню энергіі яго можна параўнаць з капаннем невялікай ямы. На снезе ці рыхлым полі чалавек, зразумела, імкнецца капаць як мага менш такіх ям. А машына з традыцыйнымі коламі інакш працаваць не можа. Таму за ёю і застаюцца глыбокія каляіны-ямы. Усюдыход Ішчэіна каляіны па шляху праходу не пакідае. За ім па прыкладу чалавека ці іншага жывога арганізма застаецца толькі ланцужок слядоў. Газавікі, бурлышчыкі, іншыя работнікі, што працуюць на Поўначы, засыпаюць Уладзіміра Ішчэіна просьбамі: хутчэй давайце нам гэту машыну.

Недарэмна просяць. Сёння коламі машын перарэзана ўся тундра. Сляды ж ад тэхнікі не зарастаюць і па дзесяці гадоў. У выніку разбураецца тонкае расліннае покрыва, знішчаецца корм для аленяў і іншых жывёл, хутка растуць яры і канавы. Кола ж Ішчэіна не толькі на нашай зямлі, але і ў тундры абяцае быць эканамічна.

Выйшаўшы з таленавітых рук вынаходніка, кола пакрочыла ўсё шпарчэй і шпарчэй да месца свайго прызначэння, да поля. А следам за ім пайшоў і даследчык. Ён нават адклаў на час сваю дысертацыю, звольніўся з кафедры і ўладкаваўся ў спецыяльнае канструктарска-тэхналагічнае бюро з доследнай вытворчасцю (СКТБ) пры Беларускай політэхнічнай інстытуце. Праўда, такога адчайнага кроку ад яго ніхто не патрабаваў.

У СКТБ прынялі яго вынаходства і папрасілі толькі дапамагчы падрыхтаваць камплект рабочых чарцяжоў на ступаючае кола. Але Уладзімір Кузьміч не вытрымаў і вырашыў сваімі рукамі сканструяваць прапанаваную сістэму.

Нядаўна я завітаў у інстытутскія майстэрні і ўбачыў напалову ўжо зробленыя незвычайныя колы. Неўзабаве іх закончаць і навесяць на невялікі трактар для апрацоўкі прысядзібных участкаў, які выпускаецца на Мінскім трактарным заводзе.

У Ішчэіна не толькі свайго задавальнення. Незвычайным колам зацікавіліся на трактарных заводах у Башкірыі і Валгаградзе і хочуць іх нават падвесіць на вялікія машыны. На аснове ступаючага механізма мяркуецца стварыць і ўсюдыход для тундры, гарыстай мясцовасці.

Запрашаюць даследчыка ўслед за сваім коламі ісці на завод. Але ён застаецца верным інстытуту.

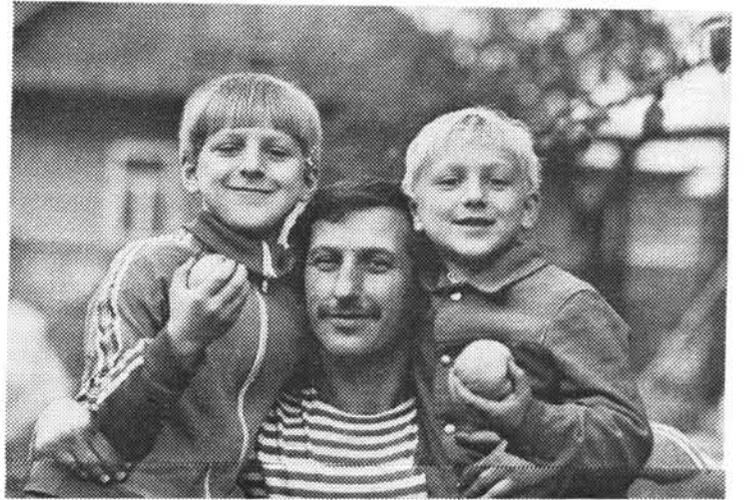
— Дзяржава мне выплаціла за вынаходства тысячы рублёў, калегі — вучоныя, інжынеры дапамаглі ўвасобіць задуму, як кажуць, у метал, — не хачу развітвацца з калектывам. Далей ужо няхай кола ступае без мяне. Не ўпадзе. А я буду рабіць новае, якое, магчыма, не толькі пакрочыць, але і пабяжыць.

Аляксандр ШАГУН.

ЗЯМЛЯ І ЛЮДЗІ

Паглядзіце на гэтыя здымкі, паважаныя чытачы, і вы ўбачыце, якія людзі жывуць сёння на Бялыніцкай зямлі і якія яны жывуць. Вось шафёр раённай газавай службы Мікалай Дудкін. Калі карэспандэнт завітаў да яго хаты, побач з брамкай убачыў дзве двухпудовыя гіры, штангу. А потым сыны М. Дудкіна паказалі мастацкія вырабы, зробленыя рукамі бацькі. Пакой упрыгожвалі самаробная чаканка на металу, разьба па дрэву. Да статкова было аднаго позірку, каб пераканацца, што ў аўтара гэтых твораў рукі майстра і добры густ. А вось і сам гаспадар «свайго чыноўнага» павіцям пушынкі, узляцелі ўгору. «А яшчэ наш тата — самы дужы, ён кандыдат у майстры спорту па вольнай барацьбе!» — з гонарам зазначыў першакласнік Саша Дудкін. Так, у вольны час Мікалай Іванавіч з задавальненнем вядзе спартыўную секцыю для бялыніцкіх падлеткаў. Робіць гэта ўжо некалькі гадоў запар. Пра механізатара Івана Ісакава з калгаса імя Заслонава можна пісаць вершы. Пра яго аднаасць сваёй справе. А галоўнае — пра тое, як Іван Максімавіч здолеў прывіць павагу да сялянскай працы сваім тром сынам — Яўгену, Сяргею і Міхалу. Усе яны добра працуюць, ведаюць тэхніку і адчуваюць сябе сапраўднымі гаспадарамі гэтай зямлі. Сёлета па выніках работы ў час жніва самы старэйшы з братаў — Яўген прызнаны ў гаспадарцы адным з лепшых працаўнікоў. Малодшыя таксама могуць ганарыцца

сваімі справамі. На ўборцы бульбы кожны працаваў нібыта за дваіх.

А пачынаецца ўсё з самых першых крокаў і слоў хлопчыкаў і дзяўчынак. Паглядзіце, якія прыгожыя і вясёлыя выхаванцы растуць у дзіцячым садзе калгаса «Радзіма». У іх бацька сваю будучыню сённяшні працаўнікі Бялынішчыны. Таму дзеці — галоўны іх клопат.

Так, тут дбаюць пра дзень заўтрашні, але не губляюць памяць пра мінулы. Таму, можа, такой папулярнасцю карыстаецца ў наваколлі мясцовы фальклорны ансамбль «Бялыніцкія музыкі». У яго выступленнях маладзее цудоўная народная музыка. З поспехам выступілі нядаўна самадзейныя артысты і ў Торунскім

ваяводстве Польскай Народнай Рэспублікі.

Жыве край, працуе, прыгажэе, шануе старасць з любоўю глядзіць на дзяцей. І кожны дзень — гэта ковая і непаўторная старонка ў жыцці ўсёй нашай рэспублікі, а кожны чалавечы лёс кожнага жыхара гэтага раёна, што на Магілёўшчыне, складаецца ў шчаслівы лёс усяго Беларускага народа.

НА ЗДЫМКАХ: механізатар калгаса імя Заслонава Іван ІСАКАЎ са сваімі сынамі Яўгенам, Сяргеем, Міхалам; шафёр Мікалай ДУДКІН з дзецьмі; удзельнікі фальклорнага ансамбля «Бялыніцкія музыкі»; у дзіцячым садзе калгаса «Радзіма».

Фота М. АМЕЛЬЧАНКІ.

НА ЗЯМЛІ БАЦЬКОЎ

ПЕРАМЕНЫ Ў РОДНЫМ ДОМЕ

«Свет — хусцінка», — гавораць і ў Аргенціне, падкрэсліваючы, што свет той — цесны. Народная мудрасць, дарма што жыве на розных мацерыках, аказваецца аднолькава трапнай.

Прымаўкі — прымаўкамі, але сапраўды... Летась я пазнаёміўся з Яўгенам Бойкам у сталіцы Аргенціны, на сустрэчы з суайчыннікамі з клубу імя А. Пушкіна, дзе ён старшынстваваў у якасці прэзідэнта гэтай арганізацыі. А сёлета ў кастрычніку наша знаёмства мела працяг у Беларусі, куды ён прыехаў на лясенне па запрашэнні Беларускага таварыства «Радзіма». Прыехаў на Бацькаўшчыну, дзе нарадзіўся праз чатыры гады пасля Вялікага Кастрычніка ў вёсцы Селішча, што пад Навагрудкам.

Бацька Яўгена Бойкі не ведаў, з якога боку падступіцца да таго кавалачка зямлі, які належаў сям'і. Адна дзесяціна на шэсць душ ды мянушка прымака ў прыдачу. Парабкаваў, дзе браў, ад-

рабляў шарваркі, пакуль не выбіўся з с/л. Кінуў усё і ў 1929 годзе выехаў у Аргенціну. Праз колькі гадоў выклікаў да сябе сям'ю. Выйсця іншага не было. Вось так і зрабіўся Яўген Мікалаевіч у свае 19 эмігрантам.

Яўгена Бойку выручыла тое, што меў у руках рамяство. Яшчэ ў Навагрудку навучыўся кравецкай справе. Яна не дала прапасці на чужыне тады, корміць і цяпер. З ранку да вечара не выпускае з рук нажніцы аргенцінскі беларус. Стаміўся, ды і здароўе нікуды не вярта. Што зробіш, калі схавала Амерыка недзе свае малочныя рэкі з кісельнымі берагамі.

...Надакучыла бацькам шукаць казачнае шчасце-долю за акіянам, сніліся ім акамітныя гоні Навагрудчыны, боханы духмянага чорнага хлеба, толькі што з печы. Сабраліся яны і разам з малодшым братам Паўлюком у 53-м вярнуліся дамоў. Паўлюк адразу сеў за школьную парту, ва ўзросце 25 год пайшоў

у шосты клас вячэрняй школы ў Навагрудку, каб пасля яе сканчэння, вытрымаўшы ўступныя экзамены, стаць студэнтам факультэта журналістыкі Маскоўскага ўніверсітэта. Журналіст Павел Бойка будзе працягваць адукацыю і ў Вышэйшай партыйнай школе. Сын былога батрака-эмігранта з Заходняй Беларусі, які праехаў цэлы свет, шукаючы кавалак хлеба, абароніць дысертацыю на званне кандыдата эканамічных навук, узначаліць сектар у Інстытуце Лацінскай Амерыкі пры Акадэміі навук СССР. Шляхі-дарогі часта прыводзяць яго ў Аргенціну, цяпер ужо ў якасці вучонага-даследчыка. Павел Мікалаевіч — ветэран працы, узнагароджаны ордэнам «Знак Пашаны». Адзін з яго навуковых твораў экspanаваўся на Выстаўцы дасягненняў народнай гаспадаркі СССР па раздзелу навукі і атрымаў медаль.

Яўген Бойка, адпачываючы ў санаторыі «Крыніца» пад

Мінскам, здзіўляўся:

— Колькі пажылых людзей у санаторыі, ветэранаў вайны і працы, інвалідаў, і столькі далікатнасці, ветлівасці, спагады з боку ўрачоў. Такага я ў Аргенціне не бачыў, як і таго, што людзі лечацца або поўнаасю за кошт дзяржавы, або плацяць зусім нязначную суму. Вы да ўсяго гэтага прывычаліся, лічыце, што так і павінна быць. Гэта заваёва — вынік развіцця сацыялістычнага грамадства за 70 год.

Яўген Мікалаевіч расказаў тады, што Федэрацыя культурных таварыстваў савецкіх грамадзян Аргенціны рыхтуецца да свята. Даўно распрацавана праграма святыхчэстасці прайдучь у адным са сталічных тэатраў. Удзел у святкаванні прыме шматлікая дэлегацыя з Савецкага Саюза. Будуць запрошаны прадстаўнікі мясцовай улады, урада Аргенціны, Рускай праваслаўнай царквы ў гэтай краіне. Самадзейныя артысты Федэрацыі вядуць падрыхтоўку да важнай падзеі на працягу ўсяго года.

— І за шаснаццаць тысяч кіламетраў ад межаў Радзімы яе сыны і дочки, якія жывуць у Аргенціне, будуць дастойна адзначаць знамянальную дату, — гаварыў старшыня клуба суайчыннікаў

імя А. Пушкіна. — А падарункі і сувеніры Беларускага таварыства «Радзіма», якія я павязу, будуць добрым гасцінцам Федэрацыі акурат да свята. За сваё жыццё не першы раз я наведваю Беларусь, і заўжды мяне гасцінна сустракаюць у Таварыстве.

А ці можа Яўген Бойка параўнаць першыя два наведванні СССР з апошнім? Якія бачыць змены? На гэта Яўген Мікалаевіч адказаў: «Пасля майго апошняга наведвання мінула восем гадоў. За гэты час у Мінску выраслі цэлыя раёны. А колькі яшчэ будуюцца. Наогул скажу адно: людзі сталі лепш жыць. Я адчуў новы настрой, гатоўнасць рашуча, па-гаспадарску вырашаць праблемы, якія ўзнікаюць у родным доме. Галоўнае — вера народа, што ад намечанай перабудовы ён не адступіць. Сёння ва ўсіх кутках планеты суветная грамадскасць з цікавасцю і ўвагаю сочыць за новымі з'явамі ў жыцці савецкага народа. Слова «перабудова» ў аргенцінскім афіцыйным друку нават не перакладаецца на іспанскую мову. Але адна рэч — чытаць, другая — быць сведкам пераменаў на Радзіме. Мне будзе што расказаць землякам у Аргенціне».

Канстанцін ШАЛЯСТОВІЧ.

ПІШУЦЬ ЗЕМЛЯКІ

УПЭЎНЕННЫ
Ў СВАІМ
НАРОДзе

Дарагія сябры-суайчыннікі!

Ад усёй душы і з адкрытым сэрцам віншуюем вас усіх і нашу любімую Радзіму — Беларусь з вялікім святам — сямідзесятай гадавінай Вялікай Кастрычніцкай сацыялістычнай рэвалюцыі! Жадаем нашай вялікай Радзіме грандыёзных поспехаў ва ўсіх галінах яе жыцця, міру і шчасця ўсім савецкім людзям!

Як хутка ляціць час! У мяне ўсё яшчэ жывуць у памяці яркія ўспаміны аб тым, як у 1918 годзе мы, школьнікі, разам з іншымі святкавалі першую гадавіну Кастрычніцкай рэвалюцыі. Помню, як выступалі прамоўцы, расказвалі аб значэнні ўсталявання Савецкай улады ў краіне і, указваючы на нас, аб тым, што чкае ў будучыні вольныя і шчаслівыя грамадзяны. Няма ўжо ў жывых гэтых першых будаўнікоў сацыялізму, а маленькія грамадзяне, тыя, што не загінулі ў войнах, сталі глыбокімі старымі. Аднак усё тое, аб чым гаварылі тады прамоўцы і што гучала тады, як нязбыўная мара, сёння стала рэальнасцю, без якой новае пакаленне савецкіх людзей ужо не могуць уявіць сваё жыццё. Вялікіх, сапраўды грандыёзных поспехаў у выніку Кастрычніцкай рэвалюцыі дабіліся народы нашай Радзімы. Усе цяпер жывуць шчасліва, і толькі адно азмрочвае гэтае жыццё: ёсць яшчэ на планеце сілы, якім сацыялізм ненавісны. Яны ў сваёй злосці нават гатовы пайсці на тое, каб развязаць ядзерны канфлікт і знішчыць усё чалавецтва.

А сапраўды, якім прыгожым магло быць жыццё на Зямлі, калі б усе гэтыя мільярды, якія расходуюцца па жаданню капіталістычных вярхоў на гонку ўзбраенняў, для прычынення пакут і забойства мірнага насельніцтва, былі выдаткаваны на дабрабыт людзей. Але гэтага, на жаль, не адбываецца. Вось ужо колькі год пакутуе народ рэвалюцыйнай Нікарагуа, вінаваты толькі ў тым, што хоча мірна працаваць і жыць на сваёй зямлі так, як яму хочацца. Амерыканскі прэзідэнт Рэйган, нягледзячы ні на якія пратэсты грамадскасці, упарта збірае сотні мільянаў долараў з простых падаткапалачельшчыкаў для ўтрымання наёмных забойцаў, якія нападаюць, як ваўкі на мірны статак, рабуюць і гвалтуюць, забіваюць жанчын і дзяцей, зноў і зноў заліваюць гэтую шматпакутную зямлю нявіннай крывёю. Мы ўсё гэта ведаем з паведамленняў канадскіх дэлегацый, якія пабывалі ў Нікарагуа для аказання дапамогі працаўнікам сельскай гаспадаркі. У Канадзе і цяпер працягваецца збор сродкаў для дапамогі нікарагуанцам. Няхай Рэйган ведае, што рэвалюцыйная Нікарагуа не адзінокая, што ў яе ёсць шмат сяброў. Наша рэвалюцыйная барацьба пачалася не сёння, яна ідзе ўжо стагоддзі, працягваецца і будзе ісці да поўнай пе-

рамогі справядлівасці на планеце. Я не маю на ўвазе толькі рэвалюцыі самі па сабе. Нават на нашай Радзіме такая барацьба працягваецца і сёння. Як інакш можна назваць тыя пераўтварэнні, ажыццяўляючы якія заклікае народ у сваіх паставах партыя?

Правесці сталыя рэформы ў эканоміцы краіны — гэта таксама рэвалюцыйная барацьба. Упэўнены, што і тут савецкі народ выйдзе пераможца. У выніку рэвалюцыі ў краіне загінулі людзей гинулі на полі бою і ў фашысцкай няволі, а тыл сумеў забяспечыць армію ўсім неабходным і наша Радзіма выставяла і перамагла, такі народ і сёння здольны вырашыць любыя задачы. Але рабіць усё гэта трэба ў кароткі тэрмін, як абсалютна правільна падкрэслівае Міхаіл Сяргеевіч Гарбачоў. У такой краіне, як наша Радзіма, і ў такога народа, як савецкі, можа і павінен быць поўны парадак ва ўсім і высокі ўзровень дабрабыту. Але яшчэ не ўсе разумеюць, што для гэтага перш за ўсё трэба сумленна працаваць. У Савецкім Саюзе, напрыклад, ёсць многа перадавых калгасаў і саўгасаў. І міжволі паўстае пытанне, чаму ж іншыя адстаюць. Знаходзячыся ў Брэсце, я ніколі не прапускаў навін па радыё, сачыў за ходам нарыхтовак кармоў па вобласці. Дык воль, у той час, як у некаторых гаспадарках гэтыя нарыхтоўкі ўжо падыходзілі да канца, у іншых яшчэ скончылі рамонт машын для работы. Няхай я жыву далёка ад сваёй мілай Беларусі, але я да такога становішча неабывакавы. Нягледзячы на свой ўзрост, гатовы ісці дапамагчы сумленным савецкім людзям ліквідаваць усё, што перашкаджае будаваць добрае заможнае жыццё.

Вельмі б хацелася прыехаць да вас яшчэ раз, але не ведаем, ці ўдасца. Цяпер у Канадзе хлэбаробам даводзіцца мацней зацягваць паясы, цэны на зерне ўпалі так нізка, што нават не пакрываюць расходоў па апрацоўцы зямлі. Фермеры разараюцца, а іншую работу знайсці нялёгка. Асабліва новым эмігрантам, якіх цяпер зноў многа прыязджае ў краіну. Тыя нешматлікія адшчапенцы, якія паклёпнічаюць на сацыялізм, без цяжкасці знаходзяць сабе тут прытулак. А воль тым, хто ратуецца ад праследванняў і фашысцкай тыраніі, як, напрыклад, патрыёты Чылі, даводзіцца нялёгка. І ўсё ж у Канадзе яны сям'я-так уладкоўваюцца, а воль у ЗША такім людзям няма месца. Рэйган заяўляе, што «контрас», якіх ён забяспечвае ўсім неабходным, вядуць у Нікарагуа барацьбу за дэмакратычны лад. На самай жа справе людзей забіваюць для таго, каб зноў узяць багаці краіны пад амерыканскі кантроль. І калі яны патрабуюць тое, што належыць ім па праву, то гэта ўжо «небяспечны ўплыў Масквы». Так імперыялісты дзейнічалі заўсёды. І заўсёды мы з імі змагаліся. Але сёння, як усе ведаюць, асноўная задача ў гэтай барацьбе — прымусяць іх адмовіцца ад гонкі ўзбраенняў, знішчыць ядзерную зброю і забяспечыць жыццё чалавецтва. Узначальвае гэтую святую барацьбу наша Радзіма, юбілей якой сёлета адзначала ўсё прагрэсіўнае чалавецтва. Савецкі Саюз заўсёды быў, ёсць і будзе гарантам міру на планеце.

Аляксей і Ірына ГРЫЦУКІ.

Канада.

КАНКРЭТНЫ ПРЫКЛАД

Я ўжо даўно атрымліваю газету «Голас Радзімы». Дзякуючы ёй ведаю, чым жыве наша родная Беларусь, сачу за падзеямі, якія адбываюцца ў краіне. Сённяшні дзень — 70-годдзе Вялікай Кастрычніцкай сацыялістычнай рэвалюцыі. У газеце вы публікуеце многа матэрыялаў, прысвечаных гэтай падзеі. Інакш і быць не можа. Таму што гэтыя семдзесят год — гісторыя новай эры ў жыцці нашай Радзімы. Але гісторыя любой краіны складваецца з жыццяў людзей, з мільянаў маленькіх асобных гісторый. Можа вам будзе цікава, каб я раскажаў аб сваім жыцці?

Пачну з дзеда. Ён жыў яшчэ пры прыгонным праве і быў адпраўлены панам у салдаты. Адслужыў на цара 25 год, і калі вярнуўся дамоў, было яму ўжо за пяцьдзесят. Ажаніўся, і з'явілася ў сям'і два сыны. Гэта мой бацька і дзядзька. У тыя часы сялянам жылося вельмі цяжка. Трэба было тры дні на тыдзень хадзіць на паншчыну, працаваць у нядзелю забараняла царква, і для сябе заставаўся тры дні. Земляныя надзелы выдавалі па 24 дзесяціны на сям'ю, незалежна ад колькасці членаў, а падаткамі выцягвалі з сялян усе сілы. Але наш дзед быў салдатам і меў права адмовіцца ад надзелу. Так ён і зрабіў, і мы засталіся беззямельнымі. Бацька мой быў цесляром, будаваў людзям хаты. Паціху нарыхтоўваў матэрыял і для сябе, марыў пакінуць дзецям новы дом. І воль здзейснілася Вялікая Кастрычніцкая сацыялістычная рэвалюцыя. Сяляне вызваліліся ад паноў, атрымалі зямлю. Тады і пачаў бацька будаваць новы дом. Але неўзабаве прыйшлі белапалыкі і вярнулі ранейшыя парадкі. Бацьку забрала паліцыя, яго абвінавачалі ў крадзяжы лесу. Добра, што захавалася запіска пана, што лес куплены ў яго. Бацьку апраўдалі, але будаўнічыя матэрыялы паспелі забраць, і вяртаць іх ніхто не збіраўся. Тады мы сталі арандаваць зямлю ў папа. За гэта аддавалі палавіну ўсяго, што збіралі, прычым самі вазілі ўсё да яго дамоў. Затым нас вызваліла Чырвоная Армія. Было якраз жніво.

І выйшаў закон, што той, хто сее і жне, можа забіраць увесь ураджай сабе. Сяляне так і зрабілі, і поп нічога не атрымалі. Потым зноў прыйшлі белапалыкі. У гэты час памёрла наша маці. Поп надрэз адмовіўся хаваць яе па праваслаўнаму абраду. Абзываў нашу сям'ю грабежнікамі і бязбожнікамі. Зямлю, што мы арандавалі, забралі, і сталі мы беднякамі. Воль якая была ўлада — адна мука для сялян. Я тады быў яшчэ маленькі, але ўсё помню. Так і мучыліся доўгія гады.

Праз тысячы кіламетраў мы вітаем і віншуюем нашу любімую Радзіму з юбілеем Вялікай Кастрычніцкай сацыялістычнай рэвалюцыі. Мы рады вашым вялікім поспехам. Хаця іншы раз, калі ўспомніш, колькі давялося перажыць нашай Радзіме, нашаму народу, на вачах выступаюць слёзы. Я ўспамінаю сваю сястру Анюту. У яе хату трапіў снарад, і яе забіла. А трое дзяцей, мае пляменнікі, засталіся жывымі. Яны пішуць мне пісьмы, і душа мая радуецца за іх і за ўвесь савецкі народ. Іх жыццё — канкрэтны прыклад таго, што дала Савецкая ўлада простым людзям. Сіроты вайны, яны не былі кінуты на волю лёсу. Дзяржава выгадала іх, выхавала, дала адукацыю. Цяпер усе добрыя спецыялісты, працуюць, нядарна зарабляюць, маюць сем'і, свае дамы.

Тут, у Аргенціне, многа нашых землякоў, і амаль ва ўсіх ёсць родныя ў Беларусі. Мы ведаем, што жыццё ў іх добрае і дала яго нашаму народу Кастрычніцкая рэвалюцыя. Далёка ад Радзімы мы не перастаем быць яе патрыётамі, ганарымся ёю і стараемся не губляць сувязей з родным краем. У нас ёсць свае прагрэсіўныя клубы суайчыннікаў, дзе мы збіраемся паслухаць расказы тых, каму пашанцавала пабываць у Беларусі, аднавіць святы нашай Радзімы. Мы заўсёды падтрымлівалі і падтрымліваем м'ра любіваю знешнюю палітыку Савецкай дзяржавы і сёння разам з вамі актыўна змагаемся за мір на планеце.

Фёдар КРЭНДЭНСІР.
Аргенціна.

(Продолжение. Начало в № 45).

Обстановка в городе с каждым днем обострялась. Ставка, опиравшаяся на имевшиеся здесь значительные контрреволюционные силы, в частности — главный комитет Союза офицеров, соглашательский Общеармейский комитет, ударные батальоны и другие воинские части, установила в городе и уезде контрреволюционный режим. Она поддерживала регулярную связь с находившимися в быховской «тюрьме» генералом Корниловым и вместе с ним разрабатывала план борьбы против Советской власти. По рекомендации Корнилова Духонин старался прикрыть Ставку надежными войсками, сосредоточив их в районе Могилева и на дальних подступах к нему, перебросить в город некоторые полки чехословацкого и польского корпусов; Оршу, Смоленск, Жлобин и Гомель занять частями польского корпуса и усиленными казачьими артиллерийскими батареями; на линии Орша—Могилев—Жлобин сосредоточить чехословацкий корпус, корниловский полк, до двух казачьих дивизий «из числа наиболее крепких» и все английские и бельгийские бронемашины, заменив обслуживающий их персонал исключительно офицерами.

Этот замысел и пыталась реализовать Ставка. Еще 25 октября Духонин приказал отправить на Петроград с Северного фронта 1-ю Донскую и 5-ю Кавказскую дивизии, бригаду 44-й пехотной дивизии, три донских полка с артиллерией и отряд самокатчиков. Духонин потребовал и от командующего Западным фронтом Балуева перебросить войска в Петроград и Москву. Когда же минские большевики сорвали эту авантюру контрреволюции, он приказал генералу Малайвину «двинуть на Минск 2 казачьи дивизии, разоружить гарнизон, разгромить революционные организации, перерезать все пути к Минску со стороны фронта» и «везде водворить порядок». Однако и этот план Ставке не удалось осуществить благодаря активному противодействию революционных сил.

Тем не менее обстановка в Могилеве оставалась напряженной. 28 октября состоялся пленум Могилевского Совета. И хотя представители большевистской фракции, в состав которой входили также интернационалисты и левые эсеры, разоблачили происки контрреволюции, они не смогли сломить сопротивление эсеро-меньшевистского большинства, сумевшего навязать резолюцию, осуждавшую политику большевиков. В ней выдвигалось требование создания «однородного социалистического правительства». Такую же резолюцию соглашатели провели и 30 октября на собрании городской думы. Эти устремления меньшевиков и эсеров, совпадавшие с интересами кадетов, полностью соответствовали антисоветским намерениям Ставки.

Но Духонин не прекратил борьбы с Советской властью. В Могилеве продолжало в спешном порядке формироваться новое «правительство». Под защиту Ставки прибыли и другие министры свергнутого революцией Временного правительства. Могилевский Совет, находившийся под влиянием эсеров и меньшевиков, санкционировал и эту акцию контрреволюции.

13 ноября состоялось объединенное заседание Могилевского Совета и губернского Совета крестьянских депутатов, созданное в связи с обращением Н. Крыленко к депутатам о необходимости смещения Духонина с должности верховного главнокомандующего. Атмосфера на заседании была накаленной. Отдельные выступления в поддержку предложений Н. Крыленко тонули в многоголосом хоре меньшевиков и правых эсеров, резко атаковавших его предложения. Эсеры и меньшевики, оставаясь верными своим принципам, толкали Ставку на решительные действия против Советской власти, требовали силой подавить революцию.

Чтобы пресечь контрреволюционные действия Ставки, Советское правительство приняло ряд решительных мер для ее ликвидации. В Могилев из Петрограда был направлен отряд солдат Литовского полка, матросы Балтийского флота и красногвардейцы под командованием С. Павлова. Военно-революционный комитет Западного фронта сформировал два отряда под командованием Р. Берзина и Е. Лысякова, возложив на них задачу не допустить соединения сил контрреволюции. В Могилев направлялись революционные отряды из Витебска, Гомеля, Минска, Орши, Полоцка, Жлобина и других городов для оказания помощи рабочим и революционным солдатам, выступившим против контрреволюционных происков Ставки.

Под напором революционных сил контрреволюция вынуждена была отступить, сдавать свои последние позиции. Дни Ставки были сочтены.

Приближение революционных войск к Могилеву усилило панику в лагере врага. Рабочие и солдаты требовали немедленно пресечь действия контрреволюции. 18 ноября исполком Могилевского Совета вынес решение о признании Советской власти. В этот же день был создан Военно-революционный комитет, к которому и перешла власть в городе. Комитет установил свой контроль над Ставкой.

19 ноября вечером в Могилев вступили революционные отряды рабочих, солдат, матросов, вместе с которыми прибыл и новый главнокомандующий Н. Крыленко. Утром 20 ноября в городе начала действовать революционная Ставка. В обращении Главковерха Н. Крыленко к

народ на светлый путь национального развития». Эта власть, как рассчитывали лидеры белорусского национализма, должна была охватывать Виленскую, Минскую, Могилевскую, Витебскую, Гродненскую, западные уезды Смоленской и северную часть Черниговской губерний. Раскрывая истинные цели националистической контрреволюции, ее орган — газета «Вольная Беларусь» 30 ноября призывала отсечь Белоруссию от «заразного и безнадежно больного организма» России.

В этой обстановке националисты начали перегруппировку своих сил, вступив в контакт с Белорусским областным комитетом (БОК), избранным I Всероссийским съездом крестьянских депута-

на их поддержку в реализации своей «национальной» программы. Представители же рады, исходя из результатов выборов в Учредительное собрание, понимали, что крестьянство не поддержит эту контрреволюционную затею, и предлагали опереться на националистические организации, на волостные, уездные и губернские земства, городские самоуправления, учительские союзы и войсковые рады.

Пока длилась дискуссия, в Минск начали съезжаться делегаты, вызванные радой, которая 5 декабря и объявила съезд открытым. Но по требованию исполкома БОКа вынуждена была отложить его работу. «Торжественное» открытие съезда националистические деятели переименовали в предварительное совещание. Теперь и рада, и БОК все свои усилия направили на то, чтобы собрать побольше своих сторонников. Отбор «делегатов» проходил по заранее намеченному плану — приглашались в основном представители националистических организаций, земств, городских дум. Тем самым нарушалась договоренность с Совнаркомом РСФСР, по которой БОК получил разрешение на созыв белорусского съезда. Одним из условий его созыва являлось участие в нем представителей советских организаций. И это условие не было соблюдено. Открывшийся в Минске 15 декабря съезд объединял различные политические течения. Из 1872 делегатов с решающим и 705 — с совещательным голосом большинство представляли волостные, уездные и губернские земства, земельные комитеты, учительские организации, союз земских и почтово-телеграфных служащих, националистические группировки. Присутствовали на съезде и активные члены армейских белорусских рад, функционировавших на Западном, Румынском и Северо-Западном фронтах. Они были представлены 355 делегатами с решающим и 361 — с совещательным голосом. Войсковые рады состояли главным образом из офицеров, врачей, служащих и чиновников различных военизированных организаций. В политическом отношении это были главным образом правые эсеры и члены БСГ. 367 делегатов являлись членами руководящих органов партий и организаций, враждебно встретивших социалистическую революцию. Всячески превозносили «однородность» социального и национального состава съезда. Этим они явно преследовали одну цель — доказать, что съезд правомочен решать все вопросы социальной и национально-государственной жизни белорусского народа. Поэтому не случайно во всех выступлениях лидеров белорусского национализма подчеркивалось, что на съезде не были представлены эксплуататорские классы. На самом же деле среди делегатов съезда проявилась четкая классовая дифференциация. Правые эсеры и члены БСГ, объединившись на общей платформе с представителями буржуазно-помещичьих организаций, сразу же придали работе съезда антисоветскую направленность.

Левые эсеры вместе с прибывшими на съезд из Петрограда представителями Белорусской социал-демократической рабочей партии образовали самостоятельную фракцию «левого течения белорусских социалистов», объединявшую 118 делегатов. Она официально считала себя сторонницей Советской власти и поддерживала лозунг «Вся власть Советам», однако по вопросу о сущности и конкретных формах государственной власти в Белоруссии, оставалась в плену мелкобуржуазных иллюзий.

Главный вопрос, который вызвал спор и едва не привел съезд к полному расколу, был вопрос о формах самоопределения Белоруссии, о ее взаимоотношениях с Россией. Этот вопрос был связан и с отношением к Советской власти. Съезд не признал Советскую власть. После развернувшейся «дискуссии» о государственном устройстве «самоопределившейся Белоруссии» он принял резолюцию о создании органов краевой власти — Всебелорусского съезда и признал необходимым установить «демократический республиканский строй». Первый пункт принятой резолюции гласил: «Немедленно образовать из своего состава орган краевой власти в лице Всебелорусского Совета крестьянских, солдатских, рабочих депутатов, который временно становится во главе управления краем, вступая в деловые сношения с центральной властью, ответственной перед Советом рабочих, солдатских и крестьянских депутатов». Организаторы съезда, завуалировав формулировку первого пункта резолюции, попытались ввести в заблуждение трудящиеся массы.

Николай СТАШКЕВИЧ.
(Окончание будет).

ИЗ ЛЕТОПИСИ ВЕЛИКОГО ОКТЯБРЯ

ПОБЕДА РЕВОЛЮЦИИ ЗАКРЕПЛЕНА

КАК ЭТО ПРОИСХОДИЛО В БЕЛОРУССИИ

солдатам и матросам говорилось: «С падением Ставки борьба за мир получает новую силу. Во имя революции и свободы я зову всех к революционной сплоченной дисциплине. Да здравствует власть рабочих, солдатских и крестьянских депутатов».

Так в ходе напряженной борьбы под напором революционных сил пал последний оплот Всероссийской контрреволюции. Старый мир не смог превратить Могилев «во второй Версаль». По словам большевика М. Ольминского, Могилев в то время был третьим (после Петрограда и Москвы) центром, решающим исход революции. Разгром Ставки обеспечил укрепление Советской власти на всей территории неоккупированной Белоруссии. В борьбе за власть Советской власти опирались на пролетарскую поддержку и солидарность трудящихся многонациональной России. Именно с их помощью вопрос о власти — основной вопрос социалистической революции — в белорусских губерниях был решен в пользу рабочих и трудящихся крестьян.

В Белоруссии, как и на Западном фронте, Советская власть установилась в короткие сроки. В губернских городах, уездных центрах и на железнодорожных узлах в течение трех недель она прочно стала на ноги. Сорвав происки врагов, революционные силы Белоруссии отрезали путь контрреволюционным войскам Западного, Юго-Западного и Румынского фронтов на Петроград и Москву, где решалась судьба революции. Контрреволюция оказалась бесцельной изменить ход истории. В общем потоке борьбы с антисоветскими силами сокрушительное поражение потерпела и белорусская национальная контрреволюция.

В Белоруссии крайне правые экстремистские силы национализма, сомкнувшись с силами контрреволюционной буржуазно-помещичьей реакции, стали центром притяжения всех антисоветских элементов. Их политическую платформу поддерживали правые эсеры, меньшевики, сионистские группировки. На новом историческом этапе контрреволюция придавала исключительное значение провозглашению «белорусской государственности». Если после свержения царизма все белорусские буржуазные и мелкобуржуазные группировки стояли на позиции «единой и неделимой» России и требовали краевой автономии Белоруссии в составе Российской Федеративной Республики, то после Октябрьской революции их взгляды приняли совершенно иное направление. Теперь свою борьбу против Советской власти они разворачивали под лозунгом «национального самоопределения». Реализовать эту «идею» взяла на себя Великая белорусская рада, координировавшая деятельность буржуазных и мелкобуржуазных националистических партий и организаций. С этой целью она решила созвать съезд «представителей» всех социальных слоев белорусского народа — нечто наподобие Учредительного собрания. Исполком Рад объявил созыв съезда на 5 декабря 1917 года. Он, по замыслу белорусских буржуазных националистов, должен был образовать «всеми признанную демократическую краевую власть, которая поможет навести белорусский

тов, собравшимся в Петрограде в ноябре 1917 года. В комитете преобладали в основном правые эсеры.

И Белорусская рада, и БОК преследовали одну цель — прибрать к своим рукам политическое руководство в Белоруссии. Все свои действия они направили на то, чтобы парализовать деятельность органов Советской власти. Вступив в союз с Белорусской радой, эсеровское руководство БОКа прежде всего стремилось сколотить устойчивый блок политических партий для борьбы с Советской властью, хотя свои намерения открыто не высказывало. Его стремления довольно ясно определились в декларации, провозглашенной на II Всероссийском съезде Советов крестьянских депутатов, проходившем в Петрограде. Съезд провозгласил «социалистическую революцию, утверждалось, что в стране якобы царит «атмосфера общего развала», порожденная «обострившейся борьбой классов, партий и национальностей». И поскольку надежды на сохранение центральной власти нет, то, дескать, остается одно — оторвать национальные районы от «русского большевистского центра» и утвердить там власть «народной демократии». Руководители БОКа — правые эсеры, в недавнем прошлом отрицавшие право белорусского народа на самоопределение, теперь вместе с националистической контрреволюцией включались в сепаратистскую борьбу.

В декабре Белорусский областной комитет опубликовал вторую декларацию, в которой более четко сформулировал свою политическую платформу. В ней заявлялось, что спасение России — «в проявлении национального чувства народов, в их территориально-национальном самоопределении». Из тактических соображений БОК провозгласил «нейтралитет» по отношению к большевикам, левым и правым эсерам, а также заявил, что признает Декрет II Всероссийского съезда Советов о земле и поддерживает власть Советов в центре и на местах, а следовательно, и диктатуру пролетариата в Белоруссии в лице Советов рабочих, солдатских и крестьянских депутатов. Представители БОКа просили Народный комиссариат по делам национальностей РСФСР оказать ему содействие в созыве краевого съезда Советов. К этой просьбе советские органы отнеслись с вниманием и, несмотря на то, что комитет по существу являлся эсеровской организацией, его предложение было поддержано Наркомнацем, а затем и Совнаркомом РСФСР.

Последующие события показали, что БОК лишь на словах заявил о признании Советской власти. На деле же его политическая платформа все больше и больше смыкалась с позицией белорусской националистической контрреволюции.

В начале декабря в Петроград для согласования действий с Белорусским областным комитетом прибыли эмиссары рады — И. Воронко и И. Мамонько. И рада, и БОК надеялись при помощи съезда совершить бескровный контрреволюционный переворот. Но договориться о методах достижения этой цели они не смогли. Белорусский областной комитет делал ставку на крестьян, надеясь

ПАЛЕСКІЯ ГАЛАСЫ

У снежаньскім нумары часопіса «Беларусь» за 1985 год упершыню былі надрукаваны вершы на малавядомай русінска-палескай мікрамоўе.

Ад таго часу мінула менш за два гады, але ўжо цяпер з пэўнасцю можна казаць, што палескамоўны шлях у літаратуру адваяваў права на існаванне і паволі здабывае прызнанне і аўтарытэт.

Першыя ж яго крокі былі цяжкія і часам балючыя. Грамадскасць рэспублікі да маладой палескай літаратуры паставілася вельмі неадназначна: адны прыхільна віталі, а другія заўзята імкнуліся яе забараніць... Зрэшты, такая палярная ацэнка зразумелая: як-нікак справа новая, нечаканая.

І тут міжволі паўстае пытанне: чаму сучасная палеская літаратура пачала шырока заяўляць пра сябе не трыццаць, не дзесяць год назад, а толькі цяпер? Думаю, таму дзве прычыны. Першая, хоць і не самая, мусіць, галоўная, — гэта цяперашняя эпоха публічнасці, дэмакратызацыі,

эпоха ажыўлення і вызвалення самых розных частак творчага патэнцыялу грамадства. Другая прычына і, напэўна, найгалоўнейшая — гэта ўнутраная спеласць палескага рэгіёна да выяўлення ў мастацкім слове. Усяму, як вядома, свая пара нараджання, расцвітаць... Апошнія ж гады — час інтэнсіўнага прарастання палескага дрэўца, што пасаджана намаганнямі многіх пакаленняў палешукоў, якія дбайна захоўвалі матчыну мову і стварылі на ёй песні, вершы, легенды, казкі, паданні... І перш за ўсё пасаджана намаганнямі тых палешукоў, якія раней за іншых асяніліся думкаю пра магчымасць і мэтазгоднасць свайго палескага шляху ў літаратуру.

Сярод пачынальнікаў былі Франц Савіч, які напісаў на роднай пінчускай гаворцы верш-баладу «Там, блізка Пінска», Мікалай Янчук, чья палескамоўная спадчына складаецца са шматлікіх вершаў, п'ес і паэм.

Сярод пачынальнікаў і аўтары палескіх буквароў 1861—1862 гадоў, і

аўтар палескага буквара 1907 года выдання...

Сярод пачынальнікаў і аўтары ананімных рэлігійных і антырэлігійных твораў XVI і пазнейшых стагоддзяў, паэты міжваеннага часу...

Так што сучасная палеская літаратурная сцяжына пачалася не на пустым месцы. Яна мае глыбокае каранне, шматвяковую традыцыю, якая, спадзяюся, неўзабаве праявіць сябе як і абнародаваннем ужо здабытага на гэтай дзялянцы — багатай спадчынай, так і будучым плёнам, які ўжо цяпер абяцае быць нябедным.

Толькі за два няпоўныя гады жыцця палескамоўнага літаратурнага шляху па яму пайшлі, і даволі ўпэўнена, Сяргей Місавец, Мікола Грасімік, Мікола Мінзар, Мікола Чарняк, Уладзімір Гетманчук, Ярына Сянкевіч, чые вершы друкаваліся на старонках рэспубліканскіх газет, гучалі па радыё і на тэлебачанні.

Свайго надрукавання чакаюць вершы яшчэ некалькіх дзесяткаў палескамоўных аўтараў, у выдавецтве

«Мастацкая літаратура» рыхтуецца да друку зборнік вершаў «Бука» («Кніга») аўтара гэтых радкоў. У часопісе «Беларусь» з наступнага года мяркуецца адкрыць палескую старонку. Увогуле: што ні дзень — то больш. Творы на палескім дыялекце ўжо перастаюць быць экзотыкай, становяцца звычайнай праявай культуры на гэтай дзялянцы, ды і не толькі Беларусі.

Бо ў палескамоўным літаратурным працэсе бяруць удзел не толькі беларускія палешукі, але і ўкраінскія, і польскія: палескі этнакультурны рэгіён ахоплівае паўднёвы захад БССР (Брэст, Пружаны, Пінск, Тураў, Івацэвічы), паўночны захад УССР (Ковель, Луцк, Сарны, Чарнобыль), а таксама цэнтральны ўсход ПНР (Бяла-Падляска, Хелм) — гэта значыць край, які лічыцца прарадзімай усходніх славян. І вось гэты старажытны край падае сёння свой прыродны голас словамі сваіх сыноў і дачок.

М. ШЭЛЯГОВІЧ.

Мікола ЧАРНЯК

ХАТА-ПОЛЬШУЧКА

Торкнуса памятыю твоего порогу,
Старэнька хата, хато-польшучко.
Злуд віз зылёных саду на дарогу
Всё некое дывыса ты завшлі
нырышучо.

Вглядаіся: чы је, чы хтось крокуе
Пуд шум дошчу, у поевыст замытілья.
Вырнуса до тыбэ, так сэрца чуе,
Мынэ судосыш шчыро хлібом-сыллюю.

Спомына будучы гонка колыхаты,
Засвітыця высокэ нэбо сыно,
И засмыеця юно ридна хата,
И почастуе, ј прыголубыть сына.

судосыш — сустрэнеш

Уладзімір ГЕТМАНЧУК

Дід колысь загона кала хаты
Кажон рик жытамы засывав,
Про нылёжку долю, про ратая
Тыху пісьню сам собі спывав.

Вин сывню собі напэрод вшав
И ышов загона з краю в крај.
А шоб врид над госынь ліпшым
вышов,

Шэ ј мольвса: «Божэ, помагај!»

Сіяты — нылёгка то работа.
Рукавом стывав солёніј пнт,
И була в ёго товді забота,
Шоб тыплішыј вітёр шов на цвіт.

Всек було — ышлы дошчы косыјі,
Падала роса на зэлынь трав.
Оно раз загона нывдосіав,
Премо на загоновы ував.

...А высену сылу нызгасыты.
Чыстым нэбом зее, світыты світ.
Je тыпэр досію тое жыто,
Шо ныкончыв сіяты мј дід.

врид — ураджай
оно — толькі

Сяргей МІСАВЕЦ

БАЛАДА ХЛІБОВЫ

Вік од віку сохою горалы
И косылы траву осоку,
Желы жыто, в снопочкы вязалы,
Слалы римно ёго на току,

Важным ціпом ёго довог былы,
Аж пыклы мозолі на руках,
На пычы тое зэрне сушылы
И руками мололы в жорнах.

Помытаю, ек вносыла маты
Діжку в хату зробыты заміс,
Мынэ клала на запычку спаты,
Шоб до тіста з руками ныліз.

Хлібным духом маніло по хаты,
Діжка тыхо шыптала всю нич.
Пуднымаласа досвытком маты
Ростоплеты настудяну піч.

И ныспав је до самого ранку,
Всэ ворочавса з боку на бик,
Всэ кортіло дождаты сныданку —
Нич здаваласа, довша за рик.

Лісты хліба — смачніј ніж поспаты,
И за бавынкы всі высыліј.
Бачу ј зарэ шэ батька и хату,
Маму, піч, свіжій хліб на столі.

маніло — пахла

Мікола ШЭЛЯГОВІЧ

ЈІРАРХІЯ

Ек но пудходыв чes снідаты, гобідаты чы вычэраты, то всі ныпрывезаны собаки сэлшыча тут ек тут збыралыса кала јіжншыцы — пожывытыс објідкамы. Такэзі јіхіјі мусовосыт і рыхтычносыт ныворухелы ны рідкэ в гэтых прыполеных краех сонцэ, ны сютутны дошч и вітёр.

За пару дніј нагляданія за зграјю, је, пэршого разу прыјхавшій сюды, — крохы заробыты и екслід погучытыса жыты в нылёгкых и строгых варунках, — здывовано завважыв, шо стој гурт маломозгых жывіл мае застој гурт маломозгых жывіл думку, створіннов самоладынне и дысчыплыну. Всэ в зграјі було поставлянэ по јірархіі, яку ныекиј слабак, раптом польчывшій сыбэ за дужака, ј нывдумав порушеты. До слова: самодуманне і самовозвылычуванне напэвно нывыдомы нашым мэнчым братам.

Головою зграјі — пэршыј у выгодах и пэршыј в нывыгодах — стоев вожек, помысы лажкы комы зымні з овчерню, Арджун — так ёго клыккалы в сэлшычовы. В зграјі по вин та шэ колышній вожек Робырт, згубывшій в нывдавній біјды ступінь пырэдніјі лапы, малы такогo гонора — прозываысь шляхэтнымі јмэнямы. Остатні-ж собаки малы но клыккы — Дружок, Рыжык, Чорніј...

Пэршымы до јіжншыцы ек рыхтык пырыд самым јіі одчыніннем пыходылы — мыновыты пыходылы, а ныпрывыгалы — вылычево Арджун и кульгаючы Робырт. Арджун пуднымавса на клітку ганочка и бызпардонно займав місьце навсторч двырэј, так што мы мусылы крохы его обмынаты; на прыступках, лэж скоромніј — збоку мостывса Робырт.

Вожаковы и колышному вожаковы јіжы мы звычэно вносылы на ганочка — објідкы мнеса, рыбы, остатнім-жэ — кыдалы на зэмню.

Пэршымы до кыняніј намы в зграю јіжы пудходыв самыј дужіј піс, вин стоев блыжыј до двырэј. Слабакы-ж займалы місьце подаліј од засьята до јіжншыцы... Гынчого разу мы взыроч кыдалы објідкы у крај зграјі, скіль покірлыво на нас дывылысь слабакы, лэж и товді тыјі слабакы ныкыдалыс на јіжы пэршымы — пропускылы напэроч дужышых. А дужышы, отрымавшы свое, зразу-ж до другых објідкэј ныбіглы. Ждалы, покамысь усі — до самогo малецінького и слабогo цюцынета — ныјмуты свэзі долы.

Такыј јіхіјі паредок ныколы ныворухевса, ек мы ёго нывстаралыс порушыты. Ныпоклашы напэроч ліпшыј јіжы на ганочковы ля Арджунovy, кыдалы подаліј у зграю хліб. Гды падав хліб надто далёко ад ганочка, вожек товді сходыв на зэмню подывытыс, шо впало, гды-ж падало блызько, то вин но голову в бик поворочывав тој. Хліба зусім вин ныјів, Навыты товді, гды мы ныц нывдаввалы ля зграјі ны мнеса, ны рыбы. Бы ј Арджун сэ поводыв и Робырт. Ныјневшы надыного, шлы воны од јіжншыцы ныјывшымы. В такы разы је вды-

влывавса в добры и надыво спокыјны гочы Арджуна. Воны здавалыс шэ ј смьночымыса, крохы навыты и спочываючымы: «мов, ты ј сама, лядоны, жывэш бызтолково и мынэ хочыш збыты ыз толку. Пробуј-пробуј, лэж ныц у тыбэ нывполучыця. Сыба но — ля сэбэ урока дасы».

И вправду, з того в нас ныц нывполучелос. Хутко дэ-шо мы втылэвылы и од тэзі поры пырыстала собак пуд сыбэ пырыроблюваты.

Таго дне в сэлшычэ пополудныты зашов полэвнычій ыз проматывм еко Арджун, оно крохы ныжышым на лапы.

Зграя свого далёкого родака, пока тој пудходыв до јіжншыцы ззаду господаре, судосыла гавканнем. Мныга собак пудвылоса з зымні, нашырушылыс. Лэж госыт — јіх вроді ј нычыв и ныбачыв. Колы-ж полэвнычій зашов до јіжншыцы, собаки обступылы прышэльця, алы нынакыдалыс — оно брыхалы. Ждалы: а раптом злякајця, станэ втыкаты, товді во... Лэж тој нывтыкав.

З мынотыну Арджун дывывс за всім ыз ганочка, а посліј помалу, поволы спустывса у зграю.

Полэвнычого хтосэ застырыг.

— Нывпоздукае ваш Орыена! — з гонором вин одповів, — мј нывморнув навыты гоком на гавканне зграјі. А сылу сторчыка вин чуе нутром.

З хвылышыну Арджун и Орыен дывылысь однэ одному у гочы. Не, ны ыз злобно и ны з ляканнем, а всэ з тэю-ж усмішкю, яку шэ ранчіј је прымітыу в Арджуну. И раптом одночесно з брэхом кынулыс бытыс. Зграя загула. На почетковы здавалос, шо воны е рымны сылыно, та хутко стало есно — Орыен дужышы... Ек но сылу сторчыка почув и Арджун, вин успокојывса, здавса — осів на пырэдні лапы, сыхылы у покоры голыу.

Крыз хвылышу на клітцы ганочка стоев Орыен, на прыступках — Арджун, а на зымні ля самога засьята прыладывса Робырт.

Полэвнычій з гонором ловыв нашы здывованы подывы. А чому дывоватыс — было. Најлэроч — всэ сталоса так, ек полэвнычій прыдказував. По-другэ, тэ нас здывовало најбылыш, Арджун, вожек, нывпостыдывса зграјі, лёгоко оддав лідырскэ місьце дужышому и ны рухом, ны подывом посліј нывпоказав свого нывздовольныя, свэзі нывзгоды...

Прыјнев всэ еко мусовэ: но товді, гды на клітку в другога раза внысылы објідкы, до јіх пудышов.

А ввэчоры пырыд вычэрыю мы byly здывованы шэ былыш. На клітцы — до тэзі поры полэвнычій ыз пом вжэ пошлы булы з сэлшыча — стоев собі бызпардонно бы ј ранчіј Арджун, на прыступках збоку — Робырт. А зграя, шэ нывдавно бачывша пораженне свого вожака, бызо всекого, гды пэршыј кавалочок мнеса був кыняніј намы на зэмню, соступыла ёго вожаковы.

Мікола ГРАСІМІК

ЗАБУТА МОВА

Je прыјхав в сыло свое,
Ля батькам роздаю гостынцы,
Маты какж: стэ во мое
Положы дэсь на пудорэнзы.

А је ныц нывпојнев, стою.
Пудорэнзы — а шо такое!
Шо-ж ты мову забув свою!
Забуваты јііі нывстојыт!

З батьком врано взылы гудочкы
И на гозыро — рыбу ловыты.
Батько: гамрыю — ка — пудтыгны
Човна, ногы нывбудыш студыты,

А је ныц нывпојнев, стою.
Шо за гамра! — в ёго пытаю.
Шо-ж ты мову забув свою!
Малогамотніј іе, а знаю!
Опочыты в садковы ліг,
Розморывса: лыжу-дрымаю,
Тут хлопчек до мынэ пудбіг:
Солоезшыка хоч! — пытае.

Здывованіј з травы встаю.
Дэ вин слово такое вырыт!
Чы ј напавду је мову свою
Забуваю! Нывжэ! Нывіру!

стэ во — гэта вост
на пудорэнзы — навідавоку
гамра — шэст, вясло

Мікола МІНЗАР

РИДНЭ

Знов быру былета до Янова
На курјерскыі
бырысытійскыі појзд —
Відаю, шо проводныця словам
Знов поліскым душу мні напојыт,

Шо почую ридну знов володу,
На якэзі вырос у Крывыцы,
На якэзі дід казкы мні баяв
И гучыв: корнатко дэ — там рвэця!

На якэзі — збудыця лэдэ сонцэ —
Маты до корив мынэ будыла,
На якэзі пісьня по Крывыцы
Гулыцемы в дні святэј ходыла:

Конык, конык, конык воронэнькыі,
Ты скачы до любогo, скачы,
Пырыдај, шо ждэ ёго мылэнька,
Шоб од сэрця даты јму ключы...

Знов, ек ныгдысь, чую пісьні гуку
И спышу до ридніј іе хаты —
Бо вжэ бачу, ек розставыв руку,
Насудысь мні јдэ з «Дэнь добрыј» маты!

волода — мова, гаворка
Яново — палеская назва г. Іванова

РУСІНСКАЯ АРФАЭПІЯ

и — гук сярэдні паміж «ы» і «і», зычны
перед ім не змякчаецца.
и пад націскам — калі выступае на месцы гістарычнага «о» ў новых закрытых складах, у адных палескіх гаворках чытаецца як и (ныс), у другіх як у (нус), у трэціх як дыфтонг уо (нуос), у чацвёртых як э (нэс)...
е пад націскам — у адных гаворках чытаецца як е (ема, жеты), у другіх як я [а] (яма, жаты).
ј — гук блізкі да й.
јі — доўгае і (јіхаты).
је — займеннік я, чытаецца і як е, і як я.

УРАЧЫСТАСЦІ З НАГОДЫ 105-Й ГАДАВІНЫ З ДНЯ НАРАДЖЭННЯ ЯКУБА КОЛАСА

ЯК ДОЎГ, ЯК ДАР

105-ю гадавіну з дня нараджэння народнага песняра Беларусі Якуба Коласа адзначыла грамадскасць рэспублікі.

Урачыста выглядаў у гэтыя лістападаўскія дні Літаратурны музей Якуба Коласа. Тут экспанавалася выстаўка рэдкіх фотаздымкаў і кніг з даравальнымі надпісамі паэта. На адным здымку (сілуэт песняра) чытаем: «Зроблена ў Парыжы на Эйфелевай вежы ў чэрвені 1935 г. Якуб Колас. 15. IX. 1936». Гэта ў час паездкі яго на Міжнародны кангрэс абароны культуры. У музеі экспануецца фотаздымак — Колас выступае на кангрэсе. Тая палымная прамова займае пачэснае месца ў публіцыстычнай спадчыне песняра.

«Мы, пісьменнікі народаў, дзяржаўнасць якіх нарадзілася і загартавалася ў агні рэвалюцыі і грамадзянскай вайны, лічым сваім свяшчэнным абавязкам усе свае сілы аддаць на падтрыманне мірнай палітыкі Савецкага Саюза, растлумачыць гэту палітыку ўсяму культурнаму чалавецтву і ў першую чаргу працоўным усіх краін і ўсіх нацый», — усхвалявана гаварыў ён, прадстаўнік беларускага народа.

Памятным было наведванне музея ў дзень нараджэння

Якуба Коласа для трэцякласнікаў 137-й сярэдняй школы г. Мінска. Тут маленькія грамадзяне Краіны Саветаў давалі клятву на вернасць Радзіме, народу. Радасныя і ўзбуджаныя, з толькі што завязанымі чырвонымі галштукімі, узнісла дэкламавалі яны вершы, прысвечаныя савецкай дзетвары. Гучалі, вядома, і Коласавы пранікнёныя радкі:

**Ваша ранне —
Бой, змаганне;
У Кастрычніцкай віхуры
Карані вашай натуры...**

Піянераў віталі заслужаны работнік культуры БССР, сын Якуба Коласа, Даніла Міцкевіч, старэйшы беларускі паэт, вучань песняра па Белледтэхнікуму Станіслава Шушкевіча, паэтэса Ніна Галіноўская.

У той жа дзень, 3 лістапада, былі ўскладзены кветкі да помніка Якубу Коласу на плошчы яго імя ў Мінску. Ушанаваць памяць песняра прыйшла група ўдзельнікаў пленума Праўлення СП БССР, прысвечанага 70-годдзю Вялікага Кастрычніка. На плошчы сабраліся і супрацоўнікі Акадэміі навук БССР, літаратурных музеяў, дзеячы культуры, блізкія і родныя Якуба Коласа, школьнікі. Слова на мітынгу сказаў пісьменнік Я. Брыль.

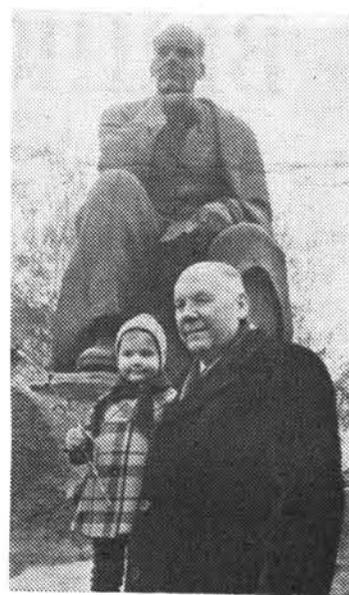
— Класікі і пасля смерці жывуць і растуць. Жыве і расце іх творчасць, слова, — зазначыў ён. — Мне пашчасціла ў групе сваіх калег быць госцем дзядзькі Якуба, сустракацца з ім у іншых варунках. Застаўся ў памяці песняр мудрым, чутым і патрабавальным настаўнікам.

4 лістапада ў Цэнтральнай навуковай бібліятэцы імя Якуба Коласа АН БССР прайшла канферэнцыя. Было прачытана 18 дакладаў і паведамленняў па розных пытаннях коласазнаўства. Пра задачы вывучэння мовы народнага песняра гаварыў акадэмік — сакратар Аддзялення грамадскіх навук АН БССР М. Бірыла. Ён паведаміў, што Інстытутам мовазнаўства падрыхтаваны шматомны Слоўнік мовы Якуба Коласа. Жыццёвасці традыцый заснавальніка сучаснай беларускай літаратуры прысвяціў сваё выступленне дацэнт Мінскага дзяржаўнага педагогічнага інстытута імя М. Горкага А. Рагуля. На сувязях Якуба Коласа з Літвой спыніўся доктар філалагічных навук А. Мальдзіс. Пановаму, суладна з аўтарскай задумай, паспрабаваў прачытаць аповесць «Адшчэпенец», прысвечаную калектывізацыі,

доктар філалагічных навук М. Мушыньскі. Сучасным зрокам глянуў на алегарычныя апавяданні «Казкі жыцця» доктар філалагічных навук В. Жураўлёў. «Рэгіянальныя вытокі рэалізму Якуба Коласа» — тэма даследавання прафесара Мінскага інстытута культуры М. Грынчыка. «Якуб Колас і фальклор (на матэрыяле вусна-паэтычных запісаў пісьменніка)» — так сфармуляваў тэму свайго даследавання намеснік дырэктара Інстытута мастацтвазнаўства, этнаграфіі і фальклору АН БССР А. Фядосік.

Тапанімічныя назвы ў трылогіі «На ростанях» даследаваў старшы навуковы супрацоўнік Інстытута мовазнаўства імя Якуба Коласа В. Вярніч, гістарычныя мясціны Піншчыны, звязаныя з творчасцю народнага паэта, — загадчык кафедры Мінскага інстытута культуры А. Грыцкевіч.

Цікавымі былі паведамленне вучонага сакратара Аб'яднання дзяржаўных літаратурных музеяў БССР І. Шахрахоўскай «Рукою Коласа (дароўныя надпісы на кнігах)» і расказ сына песняра Данілы Канстанцінавіча «Дом і сядзіба Якуба Коласа 1927—1941 гг.». На цяперашняй тэрыторыі парку імя

М. Горкага размяшчаўся паэтаў дом. Згарэў на трэці дзень Вялікай Айчыннай вайны.

Пасля пасяджэння ўдзельнікі канферэнцыі наведлі музей песняра. Ён знаходзіцца побач з бібліятэкай. Гасцей вітаў сын Коласа Д. Міцкевіч. Творы народнага паэта прачытаў артыст Белдзяржфілармоніі М. Казінін, беларускія народныя песні выканалі заслужаная артыстка БССР В. Пархоменка і артыст А. Казак.

А 14 лістапада, у суботу, прайшлі ўрачыстасці на радзіме Якуба Коласа. На Стаўбцоўшчыну выехалі пісьменнікі, музейныя работнікі, супрацоўнікі Акадэміі навук БССР, родзічы вялікага паэта. Яны наведлі Акінчыцы, Смольню, Мікалаеўшчыну, усклалі кветкі да помніка песняру.

...Ідуць гады, а неўміручы Колас з намі. І ўсім магутны скаб свой: «як доўг, як лад дае песняр».

Іван КУРБЕКА.

НА ЗДЫМКАХ: сын пісьменніка Д. МІЦКЕВІЧ з унучкай каля помніка Якубу Коласу ў Мінску; у зале філіяла Літаратурнага музея песняра; у гэтым доме ў 1912 годзе ўпершыню сустрэліся Якуб Колас і Янка Купала.

Фота А. ФЕДАРЭНЧЫКА і С. КАЛТОВІЧА.

Матэрыялы Скарынінскіх чытанняў, прысвечаныя 500-годдзю з дня нараджэння вялікага беларускага першадрукара, мысліцеля, перакладчыка, у якіх разам з беларускімі вучонымі ўдзельнічалі іх калегі з Масквы, Ленінграда, Вільнюса, Кіева, Калугі, іншых гарадоў краіны, склалі зборнік «Спадчына Скарыны». Яго рукапіс ужо здаецца ў набор. Укладальнікам кнігі з'яўляецца адзін з вядучых спецыялістаў-скарыназнаўцаў, загадчык аддзела Інстытута літаратуры АН БССР доктар філалагічных навук Адам МАЛЬДЗІС.

Журналіст Р. НОВІКАУ звярнуўся да даследчыка з просьбай расказаць аб зробленым у рамках юбілейных мерапрыемстваў, аб тым, што яшчэ плануецца ажыццявіць.

— Пачнём з таго, што даты нараджэння Скарыны мы, на жаль, не ведаем, значыць, нельга весці размову і аб нейкім канкрэтным дні ўрачыстасцей, — сказаў Адам Іосіфавіч. — У многіх аўтарытэтных выданнях называецца 1490 год. Але калі так, то выклікае сумненне, што чатырнаццацігадовы юнак з Праваслаўнага Полацка, дзе тады латынь была рэдкасцю, мог паступіць у Кракаўскі ўніверсітэт і праз два гады паспяхова здаць экзамены на ступень бакалаўра. Год жа паступлення вядомы дакладна — 1504-ты. Думаецца, што бліжэй да ісціны іншыя даследчыкі, якія лічаць, што наш вялікі

ІНТЭРВ'Ю З КАМПЕТЭНТНЫМ СУБ'ЯСЕДНІКАМ

АДКРЫЦЬ НАШЧАДКАМ СКАРЫНУ

зямляк нарадзіўся 6 сакавіка 1486 года.

— *Сапраўды, незвычайная сітуацыя. І як жа пры такой блытаніне ў датах плануецца адзначаць юбілей?*

— Прынята, на маю думку, разумнае рашэнне. Калі дакладная дата невядома і няма сэнсу ламаць коп'і ў бяздоказных спрэчках, то ўсё цяперашняе пяцігоддзе аб'яўлена Пяцігоддзем Францыска Скарыны. А асноўныя ўрачыстасці і навуковую сесію думаем правесці ў 1990 годзе.

— *Адам Іосіфавіч, калі ласка, напамініце, што ўжо зроблена нашымі даследчыкамі да гэтай знамянальнай падзеі...*

— Яшчэ ў 1981 годзе каардынацыйны савет пры прэзідыуме Акадэміі навук БССР прыняў «Скарынінскую праграму». Радуе, што да яе ажыццяўлення актыўна падключыліся даследчыкі з іншых рэспублік і нашыя замежныя калегі. Ужо выйшла ў свет кніжка В. Шматава, прысвечаная беларускай гравюры XVI—XVII стагоддзяў і, натуральна, гравюрам беларускага першадрукара. На думку спецыялістаў, гэта адно з самых сур'ёзных мастацтвазнаўчых даследаванняў. Інстытутам філасофіі АН БССР падрыхтавана і выпушчана ў Маскве ў серыі «Мысліцелі мінула-

га» манаграфія С. Падокшына «Францыск Скарына». Не менш цікавая і праца У. Конана «Ад Рэнэсанса да класіцызму» — аб эстэтычнай думцы ў Беларусі ў XVI—XVIII стагоддзях. Ён, вядома, таксама апіраецца на творчасць нашага вялікага земляка. Гомельскі прафесар У. Анічэнка падрыхтаваў двухтомны слоўнік мовы Скарыны, а выдавецтва «Юнацтва» выпусціла вельмі цікавую для моладзі, даступную нават малодшым школьнікам кніжку А. Клышкі «Францыск Скарына, або Як да нас прыйшла кніга».

— *Так, за некалькі гадоў зроблена нямала. Але гэтым, відаць, не абмяжоўваюцца планы юбілейных мерапрыемстваў?*

— Баюся стаціць чытача доўгім пералікам рыхтуемых кніг і манаграфій, але трэба было б упамінуць яшчэ аб некалькіх. Ужо ёсць карэктура аднагомнага энцыклапедычнага слоўніка «Францыск Скарына і яго час», падрыхтаванага выдавецтвам «Беларуская Савецкая Энцыклапедыя» імя Петруся Броўкі». Вычытана таксама карэктура зборніка дакументаў і матэрыялаў аб вялікім земляку, падрыхтаванага В. Дарашкевічам, здадзены ў выдавецтва тэксты прамоў і пасляслоўяў Скарыны, складзеныя А.

Каршуновым. Цэнтральная навуковая бібліятэка імя Якуба Коласа і Інстытут літаратуры АН БССР працуюць над бібліяграфічным даведнікам, самым поўным на сённяшні дзень. Выйдуць манаграфія прафесара Я. Неміроўскага аб жыццёвым і творчым шляху беларускага першадрукара, «Календар Скарыны» Ю. Лабынцова. Наш вядомы літаратуразнаўца А. Лойка піша раман-эсэ аб Скарыне для серыі «Жыццё выдатных людзей». Мяркуючы па ўрыўках, кніжка абяцае быць вельмі цікавай.

— *Вы расказалі, у асноўным, аб укладзе акадэмічных устаноў. Напэўна, гэта далёка не ўсё, ды і, думаецца, не абыйшлося тут без праблем?*

— Я літаратуразнаўца і, натуральна, гаварыў аб тым, што лепш ведаю. А што датычыць праблем, то пазбегнуць іх у такой маштабнай падзеі складана. Вядома, не толькі Акадэмія навук удзельнічае ў «Скарынінскай праграме». Клопаты па яе ажыццяўленню павінны ўзяць на сябе Міністэрства культуры рэспублікі, Дзяржкамвыдавцтва БССР, творчыя саюзы. І ў іх яшчэ непачаты край работы.

У свой час купалаўцы паставілі драму А. Пётрашкевіча «Напісанае застаецца», прысвечаную асветніку. Цяпер я няма

ў афішы тэатра. Лічу, што патрэбна абноўленае пастаноўка, можа новая рэдакцыя — літаратурная і сцэнічная. Майстрам мастацкага і дакументальнага экранна таксама трэба падумаць, з чым прыйсці да ўрачыстасцей.

Скарыніна беларускіх мастакоў налічвае каля сотні твораў жывапісу, скульптуры, станковай і кніжнай графікі, дэкаратыўна-прыкладнога мастацтва. І дзень пры дні твораў становіцца ўсё больш. У БДУ імя У. І. Леніна, напрыклад, паказана ўжо выстаўка графікі з гэтай серыі. Будзе праведзена вялікая юбілейная выстаўка.

Вырашана ўстанавіць мемарыяльны Скарынінскі знак на адным з акадэмічных будынкаў — яго праект ужо гатоў. Пявяцца памятны медаль і іншыя сувеніры, марка, паштоўка і канверт.

— *У друку паведамлялася, што ў сувязі з юбілеем у Полацку ствараецца музей гісторыі беларускага кнігадрукавання. Цікава, што ўжо зроблена?*

— Вызвалена выдзеленае пад музей памяшканне былой брацкай школы, дзе ў свой час працаваў Сімяон Полацкі, распрацоўваецца дакументацыя для рэстаўрацыі будынка. Мясцовыя энтузіясты ўзяліся за збор матэрыялаў. Але пакуль што не хапае дастойных такога музея экспанатаў.

Я глыбока перакананы, што і ў сталіцы рэспублікі патрэбен музей кнігі, дзе была б зала, прысвечаная Скарыне.

ВЫПІСВАЙЦЕ «ГОЛАС РАДЗІМЫ»,

ГАЗЕТУ БЕЛАРУСКАГА ТАВАРЫСТВА ПА КУЛЬТУРНЫХ СУВ'ЯЗЯХ
З СУАЙЧЫННІКАМІ ЗА РУБЯЖОМ (БЕЛАРУСКАЕ ТАВАРЫСТВА «РАДЗІМА»)

Паважаныя замежныя чытачы «Голасу Радзімы»!

Хто з вас не ўспамінае родны край, дзе прайшлі гады вашага дзяцінства і юнацтва — сінявокую прыгажуню Беларусь, яе палі і лясы, свае родныя гарады і вёскі? І, напэўна, кожнаму цікава ведаць, якой стала за гэтыя гады наша рэспубліка, як жывуць сёння вашы суайчыннікі на Радзіме.

Атрымаць адказы на гэтыя пытанні многім з вас дапамагае «Голас Радзімы».

Газета знаёміць сваіх чытачоў з эканамічным, грамадска-палітычным і культурным жыццём рэспублікі, расказвае пра дзейнасць БССР на міжнароднай арэне;

пра важнейшыя падзеі ў Савецкай краіне;

па вашых просьбах публікуе матэрыялы пра сённяшні дзень родных вёсак і гарадоў.

Не абысціся без «Голасу Радзімы» і тым, каго цікавіць гісторыя роднага краю, жыццё і дзейнасць нашых слаўных землякоў.

Газета таксама прадставіць вам навінкі беларускай літаратуры, падкажа, дзе іх можна набыць.

Ці паклапаціліся вы аб тым, каб і ў наступным, 1988, годзе да вас у дом кожны тыдзень прыходзіла наша газета і прыносіла вам навіны з Беларусі?

Ці падпісаліся вы на «Голас Радзімы»?

Дапамогце вам у гэтым фірмы і арганізацыі, якія прымаюць падпіску на савецкія газеты і часопісы ў краіне, дзе вы жывяце. Нагадваем іх адрасы.

АФГАНІСТАН
Baihaki Book Publishing
and Importing
Institute
Kabul, Afghanistan

АУСТРАЛІЯ
New Era Books & Records,
64-68 Shepherd Street,
Marrickville, N.S.W. 2204
New Era Bookshop
425 Pitt Street
Sydney NSW 2000

АУСТРЫЯ
Globus Vaz,
A-1206 Wien,
Höchstädtplatz, 3

АРГЕНТЫНА
Szmid Sergio
Directorio 486
1822 Valentin Alsina
Buenos Aires

БЕЛЬГІЯ
Association
21, rue du Meridien
1030 Bruxelles

БРАЗИЛІЯ
«Livreria Tecnocientifica»
Rua Conde de Sarzedas, 246
01512 São Paulo
«Ciencia e Paz»
Rua Senador Dantas 117
Sobre Loja 206
Centro CEP 20.031
Rio de Janeiro
«Livreria Valentina Rozov»
Rua 24 de Maio
35 3 Andar
Conjunto 312, São Paulo

ВЯЛІКАБРЫТАНІЯ
Central Books Ltd.
37 Gray's Inn Road
London W.C. 1X 8PS
(Books in English)
Collet's Russian Bookshop
39 Museum Street
London W.C.1

ГАЛАНДЫЯ
«Pegasus Boekhandel»
Leidsestraat 25
1017 NT Amsterdam,

ГАНА
Science Spot Bookshop
P.O. Box 10331
Accra North Ghana

ГРЭЦЫЯ
Kultura
10, Tsimiski st.
Thessaloniki
Solonos, 130
Athens 145

ЕГИПЕТ
AlAham
Al-Galaa Street
Cairo, T. ARE

ЗАІР
Inhecoco
B.P. 16513
Kinshasa I, Zaire

ІНДЫЯ
Navchetan
Rani Jhansi Road
New Delhi 110055
Bingsha Shatabdi
75/C Park Street
Calcutta 700016

ІТАЛІЯ
Libreria Italia — U.R.S.S.
Piazza della
Repubblica, 47
00 185 Roma

ІСПАНІЯ
Libreria Rubinos
Alcala, 98
Madrid — 28009

ІЕМЕН
Dar al-Kalam
P. O. Box 1107

Ali Abdul Mugni Str.
Sanaa, YAR

КАНАДА
71 Bathurst Street
3rd Floor
Toronto, Ont., M5V2P6
Librairie Nouvelles
Frontieres Inc.
185 rue Ontario est
Montreal, P.Q. H2X 1H5

КЕНІЯ
Wanyee Bookshop Ltd.
P.O. Box 46815
Nairobi, Kenya

КАЛУМБІЯ
«Ediciones Suramérica Ltda»
Carrero 7 No. 22-44
piso 7
Aptd. aéreo 14470 y 8971
Bogotá D. E.
Colombia

КУВЕЙТ
Om Alkora Bookshop
P.O. Box 18130
Al-Farvanja
Kuwait

ЛІВАН
High Type S.A.R.L.
P.O. Box 11/6682
Beirut, Lebanon

МЕКСІКА
«Servicios Bibliograficos
Palomar S.A.»

Apartado Postal 42045
Mexico D.F. C.P. 06400
México

МІНЕРЫЯ
Kodak's Provision Stores
Bookshop
P.O. Box 48
Afikpo, Imo State

НОВАЯ ЗЕЛАНДЫЯ
Socialist Bookshops
P. O. Box 1987
Auckland I, New Zealand
Gordon and Gotch (N.Z.)
Ltd.
P.O. Box 1959
Wellington, New Zealand

ПЕРУ
«Librerias y Distribuidoras
Cosmos y Siglo XX»
Av. Tacna No. 219
Lima I, Perú

ЗША
Znanie Book Store
5237 Geary Boulevard
San Francisco, 94118, CA
Victor Kamkin Bookstore, INC
12224 Parklawn Drive
Rockville, Maryland 20852

ТАНЗАНІЯ
Tanzania Standard
(Newspapers) Ltd.
P.O. Box 9033
Dar-es-Salaam, Tanzania

ТОГА
Librairie Populaire
B. P. 945
129 Boulevard Airculaire
Lome, Togo

ТУНІС
SO. TU. PRESS
3, rue du Maroc
Tunis, Tunisie

УГАНДА
Kataka Agencies
P.O. Box 4416
Kampala, Uganda

УРУГВАЙ
«Ediciones Pueblos Unidos»
Colonia 1191
Casilla de Correo 6622
Montevideo

ФРГ
W.E. Saarbach GmbH
Ausland-Zeitungshandel
5 Köln 1
Follerstrabe 2 —
Postfach 10 16 10
Kubon und Sagner
P.O. Box 34 01 08
D-8000 München 34

ФІНЛЯНДЫЯ
Akateeminen Kirjakauppa Oy
Subscription Department
Postilokero 128
99191 Helsinki 10

ФРАНЦЫЯ
Les Livres Etrangers, S.A.
10, Rue Armand-Moisaut
Cedex 15
75737-Paris, France

ШВЕЙЦАРЫЯ
Librairie Rousseau
14, rue J.-J. Rousseau
1201 Geneve
Pinkus genossenschaft
Froschangasse 7
8025 Zurich 1

ШВЕЦЫЯ
Förbundef Sverige
Sovjetunionen
Box 15096
Katarinavägen 20, 1 tr
S-10465 Stockholm

ЭФІОПІЯ
«Kuraz Publishing Agency»
P.O. Box 30933
Addis-Ababa, Ethiopia

У ТАЛАШОЎКУ ДА ДЗЕДА ТАЛАША

Музей легендарнага беларускага героя грамадзянскай і Айчыннай войнаў створаны ў яго роднай вёсцы на Гомельшчыне.

«Накінуліся жаўнеры на дзеда Талаша і пачалі яго валтузіць, стараючыся паваліць старога. Разварнуўся дзед Талаш, павярнуў сваімі шырокімі плячыма, крутануўся, і жаўнеры паляцелі ад яго, як трэскі...» — гэта радкі з шырока вядомай аповесці народнага пісьменніка Беларусі Якуба Коласа «Дрыгва».

А ў Цэнтральным дзяржаўным архіве Кастрычніцкай рэвалюцыі ў Мінску захоўваюцца дакументы дзеда Талаша, узнагародны спіс, у якім запісана: «У 1920 годзе... селянін Талаш перайшоў цераз польскі фронт да Чырвонай Арміі і арганізаваў партызанскі атрад у 300 чалавек». Народны герой

адзін з першых сярод сялян у Беларусі быў узнагароджаны ордэнам Чырвонага Сцяга. І ў Вялікую Айчынную вайну актыўна партызаніў. Пражыў гэты чалавек больш ста гадоў і да апошняга дыхання быў моцным і мужным, успамінаючы аднавяскоўцы.

Нядаўна сабраліся яны на савет: вырашылі рэстаўраваць дом адважнага партызана, стварыць у ім музей. Ідэю падхапілі былыя суседзі дзеда Талаша, сваяні, мясцовыя журналісты і мастакі. Правялі на падворку Талаша суботнік.

І вось зусім, як некалі, глядзіць на раку маленькая хатка гэтага вялікага чалавека. «Тут жыў легендарны партызан Васіль Ісаакавіч Талаш (дзед Талаш). 1844—1946 гг.» — выгравіравана на мемарыяльнай дошцы.

Новыя прыступкі вядуць у сад. Драўляная лава, стол, самавар. Шапка з зорачкай, гадзіннік-ходзінік, фатаграфіі на сцяне. Быццам выйшаў гаспадар на хвілінку з дому і хутка прыйдзе. Усё, як пры ім, пры Талашы.

На агульным сходзе вяскоўцы вырашылі назваць сваю вёску Талашоўкай...

В. ЯГОРАВА.

РЕДАКЦЫЙНАЯ КАЛЕГІЯ

НАШ АДРАС:

МІНСК-ГСП, ЛЕНІНСКІ
ПРАСПЕКТ, 44.
ТЭЛЕФОНЫ: 33-01-97,
33-02-80, 33-03-15,
33-16-56, 33-07-82.

Ордэна Працоўнага
Чырвонага Сцяга
друкарня выдавецтва
ЦК КП Беларусі.
Зак. № 1694